št. 16
november 2023
ISSN 1855-6167

Slovensko društvo za terapijo s pomočjo psov
Tačke pomagačke

SLEDI

Tačk pomagačk

8 Izvirni slovenski standard

Vtisi ustanov

16 Zgodna socializacija in priprava psa na morebitno terapevtsko delo

Glavna urednica: Maja Kuhar
Odgovorna urednica: Dušanka Prelc Premate
Uredniški odbor: Branka Hobič, Mateja Jurič, Mojka Mehora Lavrič, Matjaž Reisner, Sanja Repše
Lektorica: Vlasta Bratož Štokelj
Oblikovanje: Tisa Praprotnik
Fotografije: Maja Lesar, arhiv društva Tačke Pomagačke, Primož Pičulin
Tisk: Tiskarna Present
Naklada: 850 izvodov

Osnovni podatki društva:
Društvo je vpisano v PRS, dne 6. 8. 2007, pod št.: 317-102-03-8770/2007.
ID društva: 2198754
Davčna številka: 82939896, nismo davčni zavezanci.
IBAN: SI56 0202 7025 6690 427
Sedež društva: Ulica Gledališča BTC 6, 1000 Ljubljana

Status:
Humanitarna organizacija, odločba R Slovenije Ministrstva za zdravje, št.: 093-63/2008-7, z dne 12. 8. 2009, oznaka razvida HO pri MZ: HO-SD 052. Društvo, ki deluje v javnem interesu na področju zdravstvenega varstva, ugotovitvena odločba R Slovenije Ministrstva za zdravje, št. 093-37/2005, z dne 2.6.2015.

Tačke pomagačke na spletu:
www.tackepomagacke.si
info@tackepomagacke.si
www.facebook.com/tackepomagacke
www.instagram.com/tacke_pomagacke

Kazalo

2 **Uvodnik**
Maja Kuhar

4 **S prostovoljstvom ustvarjamo plemenite odnose**
Dušanka Prelc Premate

8 **Slovenski standard za terapevtske pse je končno tu**
Ana Cukijati

12 **Intervju: Silva Ferletič – primorska dobrotnica leta '22**
Mateja Jurič

16 **S psom ne dobimo navodil za uporabo niti garancijskega lista**
Branka Hobič

22 **Druga Roka**
Neža Kovše

24 **Mreža Šolski pes**
Maša Ražman Knap in Mojca Trampuš

28 **Pasja knjižnica**

30 **Društvo 8 tačk**
Katarina Kesič Dimic in Matjaž Reisner

34 **Tačke pomagačke in mednarodni projekti**
Mojka Mehora Lavrič

38 **Kuža v glasbeni šoli**
Sanja Repše

42 **Predstavitev severovzhodne podružnice**
Mojca Zagožen

46 **V spomin**

52 **Veterinarske ambulante in centri**

54 **Zahvala**

Maja Kuhar, glavna urednica

Drage bralke in bralci!

Za Tačkami pomagačkami je plodovito leto. V preteklih mesecih se je v društvu spremenilo marsikaj, pa tudi dosegli smo pomembne mejnike za naše delo. Na prvem mestu se naj seveda poklonim Slavici Mrkun. Naši dolgoletni predsednici, ki je s svojo predanostjo usmerjala društvo skoraj od samega začetka in kvalitetno začrtala pot tudi za naprej. Na čelu društva s tem letom pozdravljamo Dušanko Prelc Premate. Poslanstvo našega društva postaja vse bolj prepoznavno in odmevno, ne le v strokovni temveč tudi v splošni javnosti. Za to se lahko zahvalimo tudi posameznim članom našega društva, o katerih lahko berete v tej številki. Vse prejete nagrade in priznanja so potrdilo, da delamo dobro. Moderni rek sicer pravi, da kdor ni prisoten na spletu, ne obstaja. Tako smo, z namenom širjenja zavedanja o našem delu, tudi mi posodobili naše profile na družbenih omrežjih in za našo prisotnost na njih ustvarili jasno strategijo – zato vas ob tej priložnosti vse povabim k spremljanju in všečkanju naše virtualne podobe na Facebooku in Instagramu.

S povečano prepoznavnostjo pride tudi več povpraševanj. Žalosti me, da ne moremo zadovoljiti vseh. Pomembno je, da svoje delo še naprej nadaljujemo tako pozorno, kot smo to opravljali do sedaj. Neprecenljive se mi zdijo vse priložnosti za izmenjavo mnenj, izkušenj in primerov dobrih praks – člani se družimo na organiziranih izobraževanjih, zborih podružnic ali bolj neformalnih druženjih. Odraz naše predanosti, znanja in inovativnosti so tudi vtisi ustanov, s katerimi redno sodelujemo. Verjamem, da se bo tudi vam ob branju teh orosilo oko. In ne pozabimo, da nas, Tačk pomagačk, ne bi bilo brez naših zvestih štirinožnih spremljevalcev. Zato jim, tudi na tiste turobne deževne dni, namenimo nekaj minut več v preživljanju njihove najljubše aktivnosti. Bodisi v obliki čofotanja po lužah ali učenja novih trikcev. Ne le, ker kužkom takšno druženje predstavlja vrhunec njihovega dneva, ampak tudi zato, ker si njihova plemenita srca to res zaslužijo!

Dušanka Prelc Premate, predsednica društva

S prostovoljstvom ustvarjamo plemenite odnose

Prostovoljstvo je beseda, ki ima že sama po sebi blagodejen, družbeno pozitiven prizvok. Družbena blaginja pri prostovoljcih ni samo lepa beseda, ampak jo dejansko soustvarjamo.

Zakon o prostovoljstvu opredeli prostovoljstvo kot družbeno koristno brezplačno aktivnost posameznikov, ki s svojim delom, znanjem in izkušnjami prispevajo k izboljšanju kakovosti življenja posameznikov in družbenih skupin ter k razvoju solidarne, humane in enakopravne družbe.

Nadalje – prostovoljstvo krepi medsebojno solidarnost ljudi, spodbuja razvoj človeških zmožnosti in vseživljenjskega učenja, zagotavlja družbeno povezanost in sodelovanje pri reševanju problemov posameznikov in družbe.

Vse zgoraj navedeno še kako velja za delo terapevtskih parov, ki na mnogo različnih področjih, s pomočjo strokovnih oseb v posamezni ustanovi, izpolnjujemo cilje prostovoljstva.

Želim pa poudariti, da je prostovoljstvo dvosmerna pot, tako kot mi – prostovoljci prispevamo k izboljšanju kakovosti življenja naših uporabnikov, tako se v obratni smeri veča naša želja po našem poslanstvu. Pozitiven vtis, ki ga soustvarimo z uporabniki, je, tako za društvo kot za našega člana, neizmeren vir energije in motiv za nadaljnje delo.

V primeru prostovoljstva terapevtskih parov težko govorimo samo o nekaj tedenskih urah, namenjenih našemu delu. Brez priprave psa, skrbi za njegovo dobro počutje, ustrezne prehrane in skrbi za dovolj gibanja bi težko opravljali terapevtske ure, ki morajo biti našim kužkom v veselje, nikakor ne v breme.

Malokdo je ob prihodu mladička v dom že ciljno razmišljal, da bo družinski pes postal terapevtski pes. Pa vendar, če se z mladičkom resnično dobro in zavzeto ukvarjamo, kmalu prepoznamo lastnosti, ki bi lahko pomenile, da bo nekoč dober terapevt. Do osnovnega testiranja o primernosti pa nas čaka še kar nekaj korakov. Ni zanemarljivo, koliko časa bomo potrebovali za vzgojo in šolanje, ki ni brezplačno, za socializacijo mladega psa, za veterinarske preglede, za dokumente, ki jih potrebujemo. Kinologinja Branka Hobič je pripravila zanimiv članek, kako usmerjati razvoj mladička v bodočega kandidata za terapevtskega psa.

Ko vstopimo v svet prostovoljstva, prič-

nemo graditi tudi novo socialno mrežo in spoznavamo nove ljudi, ki lahko naše življenje neizmerno obogatijo. Ne samo spoznavamo, pogosto tudi sklenemo čisto posebna prijateljstva. S tem pa obenem gradimo pozitivno družbeno skupnost. Prostovoljstvo nam omogoča tudi nove osebne poti na življenjskih razpotjih, izkustveno učenje, nudi nam veliko osebno zadovoljstvo. Naučimo se sobivanja z ranljivimi skupinami, spoštljivega odnosa in sprejemanje oseb, ki jih v resnici (še) ne poznamo, pa vendar jim dajemo občutek, da so zaželene.

Prostovoljstvo je način življenja, v katerem nam naši kosmati terapevti »povedo« mnogo, če jih le želimo poslušati in upoštevati. Njihova pripadnost in ljubezen, ki jo znajo včasih pretirano deliti vsevprek, je vedno znova navdušujoča in se z lahkoto prenaša na uporabnika. V posameznih utrinkih različnih ustanov boste lahko prebrali mnenja uporabnikov, ki so navdihujoča in navdušujoča.

V Društvu Tačke pomagačke smo v letu 2022 opravili 2380 prostovoljskih ur, v resnici pa je ta številka najmanj dvakrat večja, ko vključimo naše priprave in priprave psa. V 25 VDC-jih in bolnišnicah po Sloveniji smo opravili 512 ur, v 16 knjižnicah 551 ur, v 26 DSO-jih 259 ur, v 96 izobraževalnih ustanovah kar 1175 ur – kar predstavlja izjemen porast povpraševanja po terapevtskem delu, v 9 zavodih in zvezah 101 uro, na 6 javnih prireditvah 22 ur in v 16 različnih društvih 58 ur. Impresivno, kajne?

Posebno mesto v reviji smo namenili predstavitvi »Mreže Šolski pes«. Glede na povečano povpraševanje po terapevtskih parih v izobraževalnih ustanovah bosta vsekakor zanimiva članka »Društvo 8 tačk« in »Terapevtski pes pri učenju glasbene teorije«.

Povpraševanju po našem delu sproti skoraj ne moremo ugoditi, saj je delo terapevtskega psa omejeno na dve uri tedensko, izjemoma na tri. Skrb za dobro-

bit psa je prva naloga prostovoljca. Če bo pes preobremenjen, bo težko opravljal svoje poslanstvo. Terapevtski par deluje seveda tam, kjer je najbolj potreben, pa vendar tam, kjer ustreza tako vodniku kot konstituciji in karakterju psa.

Poleg družbenega prepoznavanja koristi in uspehov terapevtskih programov pa smo veseli izjemnega zanimanja strokovnih oseb iz mnogo različnih ustanov, ki se vsako leto prijavijo na naše izobraževanje, kjer se seznanijo z osnovami terapevtskega dela tako teoretično kot s praktičnimi vajami in nato to uspešno prenašajo v prakso. O mednarodnem sodelovanju pa si lahko preberete v prispevku »Mednarodno sodelovanje«.

V Društvu Tačke pomagačke se člani redno izobražujemo na mnogo različnih področjih. Priprava naših izobraževanj je tako organizacijski kot tudi finančni zalogaj, saj smo postali res veliko društvo z veliko skupino pripravniških parov. Zelo smo hvaležni tudi vsem predavateljem, ki delijo svoje strokovno znanje z nami.

Društvo je organizirano po organih, ki se medsebojno dopolnjujejo, kar močno prispeva k njegovemu kvalitetnemu upravljanju. Zelo smo ponosni, da smo sodelovali pri vzpostavljanju izvirnega slovenskega standarda SIST 1192 Terapevtski psi. Tudi o tem lahko podrobneje preberete v prispevku naše članice. V delu pa imamo že strokovni priročnik o odpravljanju strahu pred psom, kjer združujemo stroko z različnih področij.

Iskreno se zahvaljujem vsem našim terapevtskih parom za njihovo poslanstvo, sponzorjem in donatorjem, ki nam omogočajo delovanje; vam, dragi bralci, z upanjem, da vam bo revija prinesla nova znanja in vas morda navdušila, da se nam nekoč tudi pridružite. Predvsem pa naj naši kužki ostanejo veseli in zdravi!

Vtis ustanove: Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik
V Knjižnici Franceta Balantiča Kamnik izvajamo bralni program Beremo s tačkami, z našima Lordom in Thorom. Mamica dislektika, ki ima velike težave z branjem v šoli, kjer je deležen zbadljivk in posmeha sošolcev, pravi, da se njen sin vedno z veseljem udeleži branja, ker se mu tam nihče ne smeji, če karkoli narobe prebere. Kuža se k njemu uleže, potem pa je tudi sam čisto pomirjen in se z lahkoto osredotoči na branje. Zahvalila bi se vsem terapevtskim parom za ves čas in trud ter za vse nasmehe in iskrive oči, ki jih pričarajo najmlajšim bralcem.

»Branje Lordu in gospodu je »ful fino«. Lord me posluša in mislim, da razume, kaj mu berem. Če se mi zatakne, gospod pomaga in kakšne dolge besede prebereva skupaj. V šoli in pred mami mi branje predstavlja problem, v knjižnici ob Lordu pa gre super. In si zapomnim, kar preberem, ker me Lord potrpežljivo posluša. Komaj čakam, da spet pridem na vrsto.«

»Nisem čisto verjela, da bi lahko pes pomagal otroku, da bi se ta lahko bolje naučil brati ... No, pa sem se motila. Že res, da mu ni neposredno pomagal, kako ustrezno ali tekoče brati, mu je pa nedvomno dal motivacijo, da je te korake nato prehodil sam. Po nekaj polurnih srečanjih s kosmatincem Thorom so se stvari namreč res začele obračati v pravo smer. Postopoma mu branje ni več predstavljalo nočne more in sam je začel posegati po knjigah, ki niso obvezno šolsko branje. Knjižni označevalnik s Thorovo fotografijo hrani še danes. Vzljubil je branje (in pse), zato je letos, ko se z branjem spoprijema mlajši sin, tudi njega spodbudil, da se vključi v program Beremo s tačkami. Ta je s prvega srečanja z Lordom prišel nasmejan in seveda s knjižnim označevalnikom s kosmatinčevo fotografijo.«

»Čeprav sama rada berem, naša Ajda hitro najde izgovore za »nebranje«. Kužka pa je večkrat omenila, kdaj mu bo spet lahko brala. Ko smo dobili termin, je z veseljem šla v knjižnico. Takrat smo izkoristili in izbrali še kakšno knjigo za domov, tako da je letos zaključila tudi bralno značko v šoli, kar se mi zdi velik dosežek.«

»Hčerka, stara 9 let, sicer že precej dobro bere, se je pa prijavila na uro Beremo s tačkami predvsem zaradi druženja s kužkom in tudi, ker zelo rada bere knjige. Ker doma kužka ne moremo imeti, ji je vsako druženje s Tačkami prineslo neverjetno veselje in zadovoljstvo, bila je bolj sproščena in vadila je glasno branje. Glede programa imamo tako same pohvale in zelo dobre izkušnje.«

»Sin je neizmerno rad prišel na uro Beremo s tačkami, saj ni le krepil in izboljševal branja, ampak tudi počasi izgubljal strah do kužkov. Namreč pred leti je imel žal slabo izkušnjo s kužkom, ki ga je ugriznil v nogo in ima sedaj res kar velik strah do teh prekrasnih živali. Vsekakor bi pohvalila izkušnjo in se hkrati tudi zahvalila gospe Dušanki, ter kužku Thoru za tako prijaznost in pomoč pri počasni izgubi strahu. Hvala še enkrat za tako srčnost, ki jo je bila gospa pripravljena dati pri vsakem srečanju. Vsekakor priporočam vsakemu tako tistim, ki imajo težave z branjem in tudi tistim, ki pri branju nimajo težav.«

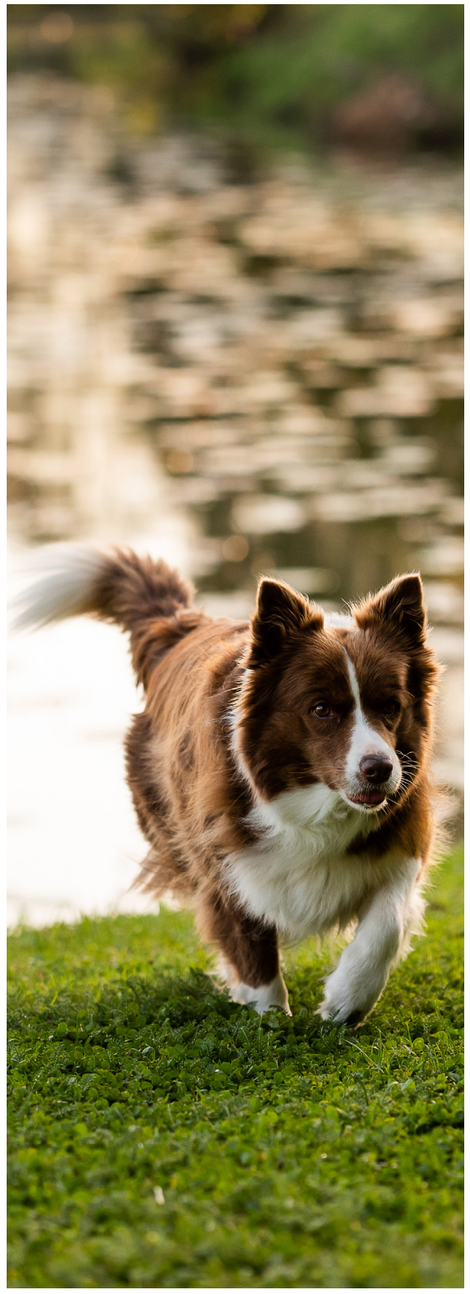

Ana Cukijati, članica Društva Tačke pomagačke v odboru za standardizacijo terapevtskih psov v Sloveniji

Slovenski standard za terapevtske pse je končno tu

Po letih skrbnega načrtovanja in snovanja je 1. aprila luč sveta ugledal prvi izvirni slovenski standard za delo in posredovanje s pomočjo terapevtskih psov. Pobudo zanj smo podale vse organizacije, ki v Sloveniji že dolga leta delujemo na področju vključevanja psov v programe pomoči ljudem na zdravstvenem, psihosocialnem in vzgojno-izobraževalnem področju. S tem dokumentom smo sedaj korak bliže (zakonskim) spremembam, ki bi tudi terapevtskim psom (in njihovim vodnikom) dodelile ustrezen status oziroma enako veljavo kot drugim delovnim psom.

Osrednja naloga prvega izvirnega slovenskega standarda za delo in posredovanje s pomočjo terapevtskih psov je, da definira kakovostno in strokovno delo ter posredovanje s pomočjo terapevtskih psov v naši državi. Gre za prvi standard v Evropski uniji, ki obravnava živali in je izdan v okviru nacionalnega standardizacijskega organa (SIST) ter zajema vse vidike dejavnosti. Standard je tudi odskočna deska za pripravo zakonodaje s področja posredovanja s pomočjo psov, z namenom dati terapevtskim psom in njihovim vodnikom enako veljavo kot drugim delovnim psom.

Niti epidemija nas ni ustavila

Pobudo zanj smo podale štiri organizacije: PET – Pasja enota terapevtov, Zavod za posredovanje s pomočjo psov, Slovensko društvo za terapijo s pomočjo psov Tačke pomagačke, Slovensko združenje inštruktorjev, Center za šolanje psov vodičev in psov pomočnikov SLO-CANIS ter Zveza paraplegikov Slovenije, predloge pa je v procesu nastajanja prispevalo tudi Slovensko društvo za terapije s pomočjo živali – Ambasadorji nasmeha. Predstavniki vseh naštetih društev smo se od leta 2017 redno srečevali, sestajali, združevali ideje, izkušnje in vsebino. Vmes je posegla tudi epidemija, ki pa naše neumorne želje po tem, da čim prej izdamo skupen dokument, ni omajala. Društvo Tačke pomagačke sva v tem procesu v odboru za standardizacijo terapevtskih psov v Sloveniji zastopali Ana Cukijati in Mojca Trampuš. Pri pisanju prvega nacionalnega slovenskega standarda o terapevtskih psih, ki je tudi prvi tak v Evropi, smo se zgledovali po nastajajočem evropskem standardu za pse pomočnike CEN TC 452 Assistance Dogs – Psi pomočniki.

Za odgovorno ravnanje s terapevtskimi psi

Ideja o skupnem dokumentu za terapevtske pse pri nas je zorela več časa, za pripravo standarda pa smo se enoglasno v društvih odločili po tem, ko je vse več institucij povpraševalo po naših dejavnostih, žal pa v Sloveniji na tem področju delujejo tudi posamezniki ali skupine, ki dejavnost opravljajo nestrokovno in neodgovorno. Morda z dobrimi nameni in nenamerno, zaradi pomanjkanja znanja, nekateri pa povsem v lastno korist in brez upoštevanja dobrobiti psov in uporabnikov. Da bi delovanje terapevtskih psov dokončno uredili, smo se lotili priprave

izvirnega slovenskega standarda za delo in posredovanje s pomočjo terapevtskih psov, ki smo ga skrbno pripravljali več let. Z normativno ureditvijo smo tako naredili velik korak k zagotavljanju odgovornega ravnanja s terapevtskimi psi in preprečevanju njihovega zlorabljanja.

Razdeljen je na več poglavij, v katerih določa osnovno izrazoslovje, ki se uporablja pri posredovanju s pomočjo psov, pravila in smernice za preverjanje primernosti ter usposabljanje vodnikov, psov in strokovnih sodelavcev za strokovno, varno in učinkovito izvajanje programov v ustanovah ter pravila in smernice za zagotavljanje dobrobiti vseh udeležencev in sodelujočih pri posredovanju s pomočjo psov. Predstavlja tudi shemo za certificiranje storitve posredovanja s pomočjo psov ter zajema splošne in specifične smernice za izvajanje programov.

Kdaj bodo terapije s psi del zdravstvenega sistema?

V zadnjih letih je povpraševanje po aktivnostih s terapevtskimi psi v Sloveniji vse večje. Tudi raziskave so v zadnjem desetletju pokazale številne pozitivne učinke interakcij živali z ljudmi. Vključevanje terapevtskih psov v programe zdravstvenih, rehabilitacijskih, izobraževalnih in socialnovarstvenih ustanov v Sloveniji poteka že od leta 2004, in sicer na strokovnih izhodiščih in dolgoletnih izkušnjah aktivnih članov organizacij, ki delujejo na tem področju. V njih trenutno deluje okoli 150 terapevtskih parov (vodnikov in psov), na leto obiščemo okoli 200 ustanov, v katerih skupaj opravimo več kot 10.000 ur prostovoljnega dela. Da so terapevtski psi izjemni soterapevti pri izboljšanju splošnega počutja, zdravljenju in rehabilitaciji uporabnikov, tolažniki malih bolnikov, v vrtcih in šolah pa odlični pomožni učitelji

in motivatorji, ni treba posebej poudarjati, saj se s tem – pri svojem prostovoljnem delu – srečujemo vsak dan.

Naša dolgoročna želja ostaja, da bi – tudi s pomočjo standarda – status terapevtskih psov čim prej uredili na zakonski ravni. Ker poznamo delovanje podobnih inštitucij v tujini, nekatere med njimi pa smo tudi že obiskali, si po njihovem zgledu tudi v Sloveniji prizadevamo, da bi terapije s pomočjo psov, ki so sedaj na prostovoljnem nivoju, čim prej postale del zdravstvenega sistema, ko bi zdravniki na terapije s pomočjo psov posameznike lahko napotovali. S priznanjem terapevtskih psov kot delovnih psov bi tudi uporabnikom omogočili enako pravico do vključevanja v programe in do kakovostne storitve brez ogrožanja njihovega zdravja.

S standardom do zakonske ureditve

V naših organizacijah se zavedamo, da so psi čuteča bitja in v prvi vrsti naši družinski člani, od katerih ne zahtevamo ničesar, česar ne zmorejo, ampak uporabimo, kar nam psi ponujajo. Velik poudarek dajemo izbiri značajsko primernega psa, uporabi etičnih metod in tehnik pri šolanju in delu s psom, ki psu omogočajo svobodno izbiro glede sodelovanja in mu nudijo možnost izražanja normalnega vedenja. V sodelovanju z veterinarji skrbimo, da so psi brezhibnega zdravja. S tem poskrbimo za dobrobit psov in vseh sodelujočih v programih. V ta namen organizacije stalno izobražujemo kinološki kader, vodnike in strokovne sodelavce ter ozaveščamo javnost o odnosu do psov. Sodelujemo v mednarodnih organizacijah in sledimo strokovnim smernicam na področju odnosov človek – žival. Vse to pa še vedno počnemo na povsem prostovoljski bazi.

Standard je tako lahko prvo orodje pri pripravi zakonodaje ali podlaga za uvrstitev, opredelitev in ureditev statusa terapevtskih psov pri nas, predvsem pa je zelo dobra osnova za normativno ureditev področja. Pri tem se lahko zgledujemo tudi pri zakonodajah sosednjih držav. V Italiji imajo posamezne dežele predpisane zakonske ureditve področja, v Avstriji so terapevtski psi, tako kot psi pomočniki, z zveznim zakonom o invalidih obravnavani kot t. i. podporni psi, Hrvaška pa je nedavno sprejela poseben zakon o koriščenju psov pomočnikov, v katerem so uredili tudi področje delovanja terapevtskih psov.

Tudi kot poklon in priznanje našemu delu

Valentina Horvat Kokalj, članica Zavoda PET in vodja odbora za standardizacijo terapevtskih psov v Sloveniji, ki je pripravil standard, je 16. januarja delovanje terapevtskih psov v Sloveniji in standard ter prizadevanja za spremembe predstavila v Državnem zboru Republike Slovenije na posvetu s področja varstva in zaščite živali Za boljšo prihodnost živali. S standardom je seznanjena tudi aktualna vlada, ki pripravlja novelo zakona o varstvu in zaščiti živali.

Ob izidu standarda je naša nova predsednica Dušanka Prelc Premate povedala: »Tačke pomagačke smo društvo z dolgoletno in uspešno tradicijo, ki jo vsi naši člani dnevno udejanjamo. Ob izdaji izvirnega slovenskega standarda za terapevtske pse smo še posebej ponosni na naši članici Ano Cukijati in Mojco Trampuš, ki sta s svojim znanjem in dolgoletnimi izkušnjami na področju terapevtskega dela s psi aktivno sodelovali s predstavniki ostalih društev pri pripravi tega pomembnega dokumenta za našo prostovoljno dejavnost. Standard je izvirna novost v našem prostoru in pomeni izjemno priznanje dolgoletnemu delu s terapevtskimi psi ter obenem družbeno priznanje našemu poslanstvu.«

Standard je izvirna novost v našem prostoru in pomeni izjemno priznanje dolgoletnemu delu s terapevtskimi psi ter obenem družbeno priznanje našemu prostovoljnemu poslanstvu. Ta zgodovinski dogodek obenem predstavlja tudi poklon, spodbudo, nagrado in priznanje, da delamo v dobro vseh in v pravi smeri.

Intervju pripravila Mateja Jurič
Fotografija 1: osebni arhiv

Intervju: Silva Ferletič – primorska dobrotnica leta '22

»Dobrote ne merimo v denarju, ampak v nasmehih naših uporabnikov.«

Aprila letos je potekala prireditev Dobrotnik leta 2022, ki ga je že 29. leto organizirala revija Naša žena. Podelitev pa je tokrat prvič potekala s sodelovanjem bralcev časopisov Dolenjski list, Štajerski tednik, Celjski tednik, Naš čas, Primorske novice, Novice Svet 24 ur in Vestnik, ki so najprej zbirali glasovnice za nominirance na regijski ravni, temu pa je sledilo glasovanje na državni. Naziv dobrotnik leta je letos prejel Jurij Juhant iz zavetišča Horjul, med sedmimi finalisti pa je bila tudi Silva Ferletič, dolgoletna članica Društva Tačke pomagačke. Upokojena novinarka Radia Koper in njena črna labradorka Kuba sta bili prvi tački pomagački v slovenski Istri, nasmehe na obraze naših varovancev pa sta skupaj risali dolgih 12 let. Kuba je zdaj v zasluženem pokoju, medtem ko Silva nadaljuje svoje poslanstvo s prav tako črno labradorko Nalo, ki je trenutno še pripravnica, a na zelo dobri poti, da kmalu postane licencirani terapevtski pes. V društvu smo neizmerno ponosni na Silvo in Kubo, da sta bili izbrani za dobrotnici leta v Primorski regiji. Vabimo vas, da si preberete, kaj celotni izbor pomeni Silvi in kakšen pomen ima za naše društvo.

Silva, najprej iskrene čestitke za regijski naziv dobrotnica leta. Omenila si, da je bila nominacija zate veliko presenečenje. Kako gledaš na celoten izbor zdaj, ko je ta izkušnja za tabo?

Hvala iz srca za čestitke!

Ko me je nekega jutra poklicala naša Ana Cukijati, terapevtski par s svojo Gaio, sicer pa novinarka na Primorskih novicah, in mi povedala, da sem s Kubo predlagana kot kandidatka v akciji za dobrotnika leta 2022, je bil moj prvi odziv, o, ne ne, zakaj jaz, kdo pravzaprav sem, da si zaslužim to nominacijo. A me je potem prepričala, rekoč: "Poglej, koliko lepih in dobrih stvari počneta s Kubo, to bo priložnost, da ljudje izvejo več o terapiji s psom in spoznajo naše delo z različnimi uporabniki."

In res se je pokazalo, da je imela akcija na Primorskem zelo lep odziv. Sama se z glasovanjem sicer nisem obremenjevala, so mi pa moji domači in prijatelji povedali, da zbirajo glasovnice, da glasujejo tudi preko spleta. Vendar v skupini tako eminentnih nominirancev, poleg mene jih je bilo še pet, sploh nisem pomislila, da bova s Kubo izbrani in postali regijski dobrotnici leta. Priznam, da sem bila zelo ganjena nad številnimi čestitkami od vsepovsod, ogovorili so me nepoznani, ki so naju videli v časniku ali na televiziji. V tistih dneh, ko je potekalo zbiranje glasovnic in po izboru, se je pretočilo toliko dobre energije, toliko lepih sporočil in misli, da mi je bilo prav milo. Nekateri so mi povedali, da sploh niso vedeli, kaj je terapija s psom in se jim je zdelo imenitno, kaj vse lahko počnemo s svojimi psi. Moram povedati, da sta obe novinarki, Ana Cukijati in Petra Vidrih, poskrbeli za res izjemno

lepo predstavitev naju in predvsem dela, ki ga opravljamo Tačke pomagačke in ker so Primorske novice zelo bran časopis, so bile informacije posredovane številnim primorskim bralcem. Sem vesela za to, hvaležna vsem za podporo, tudi vsem mojim tačkam, ki ste glasovali in navijali za naju.

Kaj te je vodilo, da si se pred leti odločila, da se pridružiš Društvu Tačke pomagačke? Te ljubezen do psov spremlja že od nekdaj?

Odraščala sem s psi, vendar v obdobju, ko je imel pes drugačno vlogo. Moj oče je bil lovec, njegovi psi so bili goniči, čez dan pripeti, zvečer spuščeni, ob nedeljah pa v funkciji lovskega psa. Da bi imela svojega psa, čeprav sem si ga želela, ni bilo možnosti. Potem pa je šlo življenje svojo pot, šolanje, služba, družina, gradnja hiše, številne obveznosti, in priložnost , da bi imela svojega psa, se je pokazala, ko sem se pripravljala na upokojitev. Takrat sem si rekla, evo, zdaj bom imela čas in v naš dom je prišla Kuba. Za njeno šolanje sem izbrala našo Branko Hobič, ki sem jo spoznala še v času svoje službe kot odlično inštruktorico za vodnike slepih in ona je v Kubi prepoznala lastnosti, pomembne in potrebne za terapevtskega psa. Včlanila sem se v društvo, opravila s Kubo izpit B-Bh, se med tem časom upokojila in tako se je začelo. Trinajst let sem že članica društva, dobrih enajst pa sva bili s Kubo aktiven terapevtski par.

V Društvu Tačke pomagačke si praktično od začetka. Lansko leto ti je društvo na praznovanju 15-letnice podelilo plaketo zaslužne članice. Kaj takšni izbori pomenijo zate in kakšen pomen imajo za prepoznavnost Društva Tačke pomagačke?

Ne morem zanikati, da ni prijetno, ko si opažen in dobiš priznanje za svoje delo. Ljudje smo takšni, da nam prija pohvala. Vendar moram povedati, da nisem nikoli razmišljala, da je prostovoljsko delo, ki ga opravljam s svojim psom, kaj posebnega

in sem bila v zadregi, posebno ob nominaciji za dobrotnika leta 2022. Nisem tip, ki bi se izpostavljala oziroma iskala zunanje potrditve, mi pa veliko pomenijo odzivi "najinih" uporabnikov. Njihovi veseli izrazi – Kuba je prišla!, starostnikov, ki so se ob Kubi raznežili in obudili spomine na svoje živali, ljudi z ovirami, ki so uspeli razpreti dlan in Kubi dati priboljšek, učencev, ki so s pomočjo Kube odpravljali strah pred branjem ...

»Društveno priznanje mi vsekakor veliko pomeni. Nominacija za dobrotnika pa je imela tudi velik medijski odmev in takšni dogodki so za promocijo našega dela seveda dobrodošli, saj dobijo ljudje s pomočjo medijev vpogled v naše delo.«

Opažaš, da se je v vseh teh letih terapevtsko delo spremenilo? Če da, na kakšen način? So vidne razlike v delu v času pred pandemijo in po njej?

V dobrih desetih letih, odkar sva s Kubo začeli s terapevtskimi obiski, se je zelo veliko spremenilo. Na začetku sva bili na obalno-kraškem območju edini tački, danes šteje naša podružnica 16 terapevtskih parov in 4 pripravniške pare. Ko sva začeli, je bilo potrebno kar veliko razlage, kaj je terapija s psom, kako deluje, zakaj učinkuje. Danes je povpraševanje po naših obiskih veliko večje, kot zmoremo. Društvo Tačke pomagačke je bilo v času, ko sva se pridružili, v kritičnem obdobju, v dobrem desetletju je postalo v slovenskem prostoru številčno najmočnejše in dobro prepoznano. Predvsem po zaslugi vodstva, ki skrbi za dobro organizacijo, da dobimo vodniki terapevtskih psov potrebno znanje in opremo, da smo povezani z občutkom, da imamo vso podporo ob odgovornosti, seveda, ki se je moramo kot vodniki terapevtskih psov zavedati.

Covid je vplival na naše delo, zagotovo. Na začetku se je skoraj povsem ustavilo. Tudi mi smo, kot marsikje, opravljali naše terapevtske obiske oziroma srečanja "on line", a se vračamo, ponovno. So bila pa ta tri leta tudi čas za razmislek, da smo "pospravili omare". Dobesedno in v prenesenem pomenu.

Verjamem, da si si v dolgoletnem stažu terapevtskega dela nabrala ogromno srčnih spominov kot tudi nekaj simpatičnih prigod. Se ti je kakšen trenutek še posebej zapisal v spomin?

Rada povem prigodo z najinega obiska v domu upokojencev. Nisva se še prav dobro udomačili in stanovalci v skupini si še niso zapomnili imena psa. Ko sva vstopili v prostor, je delovna terapevtka Lili vzkliknila: "Poglejte, kdo nas je obiskal! A se kdo spomni, kako je ime psički?" Najprej ni bilo odgovora, nato se je oglasil Jože: "Fidel!". Lili z nasmehom odgovori: "Ni pravilno, pomislimo še malo!" In Jože pravi: "Castro." "No, kako pa je ime državi, katere predsednik je Fidel Castro?" Kuba, seveda, Kuba je ime psički! Kako čudežno delujejo naši možgani, je res?

Kuba je zdaj v zasluženem pokoju, ti pa nadaljuješ delo z mlado navihanko Nalo. S Kubo sta bili takrat obe pripravnici, pri Nali pa imaš ti že neprecenljive izkušnje in znanja. Kako poteka uvajanje nove terapevtke?

Izkušnje gotovo pomagajo. V drugo veš, katere lastnosti krepiš, kaj spodbujaš in kaj odpravljaš. Labradorci so srčni psi in potrebno je samo spodbujati in krepiti njihove dobre lastnosti. Nali je drugačna od Kube. Je živahnejša, zelo radovedna, igriva, ima neskončno energije. Je zelo sproščena, imam občutek, da je odraščanje ob Kubi ugodno vplivalo na njen razvoj in karakter. To vse bova gotovo s pridom uporabili pri delu z uporabniki.

Si srčna in predana tačka pomagačka, za kar smo tebi in tvojima psičkama v društvu neizmerno hvaležni. Nate se člani društva vedno lahko obrnemo z vprašanji, na katera nam vedno s prijaznostjo odgovoriš. Kaj bi bilo tvoje sporočilo oziroma napotek nekomu, ki ga zanima terapevtsko delo s pomočjo psov?

Predvsem, da je biti tačka nekaj izjemno lepega. Pripadati skupini ljudi, ki imajo podobno kot ti željo, dati svojega psa v dobro drugim. Ker je pes spremljevalec in glavni akter pri našem delu, bi najprej rekla, da moramo psu posvetiti posebno pozornost (kar velja tudi sicer, če imamo psa!). S psom moramo veliko delati, ga od malega učiti primernega vedenja in odnosa do ljudi. Če sta z vodnikom povezana, se bosta razumela brez besed in kuža bo vedel, kaj delati in kako. Potem pa bi rekla še to, da je terapevtsko delo s psom odgovorno delo, ki terja veliko našega časa in energije, tudi čustvene, da se nikoli ne nehamo učiti in ne pozabimo, da delamo s posebnimi ljudmi v različnih okoljih z različnimi potrebami.

Vtis ustanove: Dom starejših občanov Ljubljana Vič-Rudnik, enota Bokalce
Sodelovanje naše ustanove z Društvom Tačke pomagačke poteka od leta 2013. V vseh teh letih se je med domom in društvom spletla trdna vez sodelovanja in strokovnega razvoja na področju vključevanja terapije s pomočjo psa v delovno-terapevtsko obravnavo. Svoja znanja smo preko izobraževanj in delavnic prenašali na nove terapevtske pare ter strokovne delavce. Priprave na terapije s pomočjo psa od delovnega terapevta zahtevajo kar nekaj časa, hkrati pa mu dajejo možnost kreativnega izpopolnjevanja. Izdelali smo ogromno pripomočkov in didaktičnega materiala, ki ga uporabljamo pri izvajanju terapevtskih srečanj.

Teja Dežman in Miha Papež

Branka Hobič

S psom ne dobimo navodil za uporabo niti garancijskega lista

Za jalovo se izkaže misel, da bo napore vzgoje in treningov za nas opravil nekdo drug.

Vedno lahko naredimo le en korak naenkrat, zato se mu moramo z vso resnostjo posvetiti. Za smer vemo: želimo vključiti psa v terapevtsko delo. Cilj je drugotnega pomena, prvi in vsi naslednji koraki v vzgoji psa pa primarnega. Kar nas čaka na cilju, pa je odvisno od kakovosti vseh korakov, predvsem v dobi socializacije mladiča.

Psa je potrebno opremiti in pripraviti za življenje v našem svetu in za terapevtsko delo.

Zaupanje

Ključnega pomena, da bomo s psom lahko sodelovali, je njegovo zaupanje v nas, posledično tudi naše zaupanje v psa. To pa preprosto ni nič drugega, kot da v vsem, predvsem in najprej pa v človeku-vodniku, pes predstavlja le dobro in zaželeno, vodenje in usmerjanje. Na njemu lasten način, ki je pogojen s starostjo mladiča, mu moramo predstaviti, kaj je v svetu, v katerem živi, prav in kaj narobe. Občutiti mora, da je z nami zaščiten, voden, da se na nas lahko vedno zanese, da ga ne bomo nikoli razočarali. Tudi sami se moramo mladiču predstaviti s svojo energijo, svojim vonjem, telesno govorico in zelo važno tudi z dotiki.

Dotiki – prijetno in preprosto

Če samo razčlenimo to besedo, pomeni dotik TIK DO srca in dobrega počutja psa (in seveda tudi obratno).

Brez čustev pa dotik nima moči, zato »z božanjem psa in mislimi čisto drugje psu brišete le prah s telesa«, kot se rada izrazim.

Z dotiki se s psom povezujemo, saj z njimi poteka tudi neverbalna komunikacija med obema, zaupanje se tako še poglablja.

Svet počasnih, s čustvi in energijo nabitih dotikov, in usmerjanje pozornosti psa na dogajanje je zelo pomembno, saj se mladič/mlad pes v celoti ne zaveda svojega telesa, predvsem pa svojega zadnjega dela ne. Primer: mladič lovi rep. Zakaj? Ugotovil je, da za njim ob veselju vedno nekaj miglja, se premika. In to »nekaj« želi uloviti, se z repom igrati. Ampak ni še ugotovil, da je rep del njega samega.

Z nežnimi dotiki oz. usmerjeno masažo, kot so »čarobni krogci«, metode tellington touch, pa v prvi vrsti vzpodbujamo zaupanje psa v vodnika, telo psa postane bolj povezano, saj usmerjeni dotiki izkoriščajo moč zavedanja in izboljšujejo njegove fizične in psihične funkcije. Telo ima spomin!

Mladič, ki ga bomo usmerili v terapevtsko delo, se mora ob dotikih po vsem telesu počutiti skrajno zadovoljno, saj se ga bodo dotikali otroci, starejši, bolni, invalidi, ljudje s posebnimi potrebami, veterinarji. Precej terapevtskih aktivnosti se tudi opravlja na koži in dlaki psa.

Spanje

Tudi količina spanja prispeva k dobri socializaciji psa. Zmotno je mišljenje, da pes spi in počiva samo ponoči. Mladič mora po nekaterih podatkih mirovati, počivati, spati najmanj 16 ur na dan. Pomanjkanje počitka in spanja se izraža v pomanjkanju koncentracije, razdraženosti (pes lahko šavsne proti otroku), stresu (posledice so psihosomatska obolenja, kot alergije, težave s prebavo in iztrebljanjem, težave s srcem), preobremenjenosti sklepov, hiperaktivnosti.

Hrana

Pasmi in starosti primerna hrana je ključnega pomena za zdrav razvoj pasjega skeleta. Upoštevajte navodila vzrediteljev in veterinarjev.

Vpetosti v okolje – doziranje socialnih veščin

Zelo je pomembno, da mladiča, ki ga želite usmeriti v terapevtsko delo, izpostavite le eni novi izkušnji na dan. Zakaj je to pomembno? Ker moramo mladiču omogočiti, da v miru »predela« to izkušnjo na njemu lasten način in z njemu lastno hitrostjo. Sam mora pritisniti na tipko »enter«! Zato pa mu moramo omogočiti, da to opravi tako, da v miru počiva ter predeluje in ga pri tem nihče ne moti.

Iniciativnost

Ko mladič/mlad pes sam od sebe pokaže neko vedenje, ki je zaželeno (sede, ko pridemo iz službe in ne skače), torej vedenje samoiniciativno ponuja, ga nikoli ne smemo spregledati, saj moramo iniciativnost psa tudi vzpodbujati. Pes ni robot.

Tudi sam zna razmišljati (seveda, kaj mu bo vedenje prineslo dobrega) in se temu primerno odzvati. Naj opazuje in raziskuje.

Če pa skače, ko pridete domov, je vodnikov visokokakovostni »NE« tudi dobra izbira. Ali pa tako vedenje enostavno prezremo, mogoče je to za nekatere pse še bolje. Ko bo ugotovil, da mu to ne prinaša vašega odziva, ne bo več skakal. Naučil se je sam!

Vključevanje v aktivnosti – obvezno po načelu postopnosti

Spoznavanje različnih podlag

Ker bo bodoči terapevtski pes opravljal svoje poslanstvo v večini primerov znotraj prostorov, ga moramo seznaniti z različnimi podlagami, s katerimi se bo srečal: lesena tla, tla s ploščicami, tla z vinilom, hoja po mreži, po vodi, po gumi, med plastenkami, skozi resice – poletne zavese, po skalah, po asfaltu, po tlakovcih ... – čim več različnih podlag, tem več podatkov za pasjo knjižnico.

Izpostavljanje mladiča/mladega psa svetu človeka in okolju

Ker socializacija in komunikacija hodita z roko v roki predvsem v času odraščanja psa, je potrebno, da psu na njemu razumljiv način predstavimo okolje, kjer bo živel in se gibal:

- z otroki in odraslimi ljudmi,
- z domačimi živalmi (muce, zajčki, ptički, miške, konji, ovce, koze ...),
- z njegovimi vrstniki (drugimi psi, mladiči, starejšimi psi),
- z invalidskimi vozički, hojicami, berglami,
- na reakcije ob vidnih spodbudah,
- na reakcije ob slišnih spodbudah,
- na reakcije ob taktilnih spodbudah,
- na pravilno igro (vlečenje, ruvanje),
- na neznance, ki so prijazni in take, ki niso prijazni,
- na hojo med ljudmi, ki se gibljejo,
- na igralne ovire (postavljen poligon).

To vse pa zajema tudi testiranje psov v našem društvu. Posamezne dele bomo razčlenili v naslednji reviji Sledi, da se bodo tisti, ki se nam želijo priključiti, seznanili s testom (ki pa je nič drugega kot »vpetost psa v naše življenje in okolje«).

Rada pa bi opozorila še na zame najvažnejšo zadevo pri vzgoji, socializacijo in kasnejše šolanje psov:

Vznemirjenost psa

Tu imajo, po mojem dolgoletnem delu s psi, vodniki psov največ težav.

Zakaj? Ker niso pripravljeni in niso vešči opaziti, da je pes vznemirjen, posledično pa tudi ne, kako ravnati, da psa umirimo. Zmotno je, da vodnik (in seveda tudi pes) mislita, da mora pes ves vznemirjen, ko vidi svojega vrstnika, takoj k njemu (celo na napeti vrvici!). Psa z rahlim pritiskom na vrvico, z našo vztrajnostjo in mirno energijo (čakanje je komunikacija) postavimo v položaj, ko bo moral malo dlje sedeti ali ležati, ob čemer se bo umiril. Umiriti se mora tudi vodnik. Šele na našo odločitev, da se bo z drugim psom seznanil, ga umirjeno pustimo, da se povohata.

Viri:
http://www.feldenkraismethod.com
Brava Stacca – Die entwicklungsphasen der Welpen – VBM Švica
Der Hund fuer die Familie – W. Rupp
Metoda TTeam za pse – L. Tellington-Jones
Dolgoletne izkušnje Branke Hobič, kinološke inštruktorice in sodnice

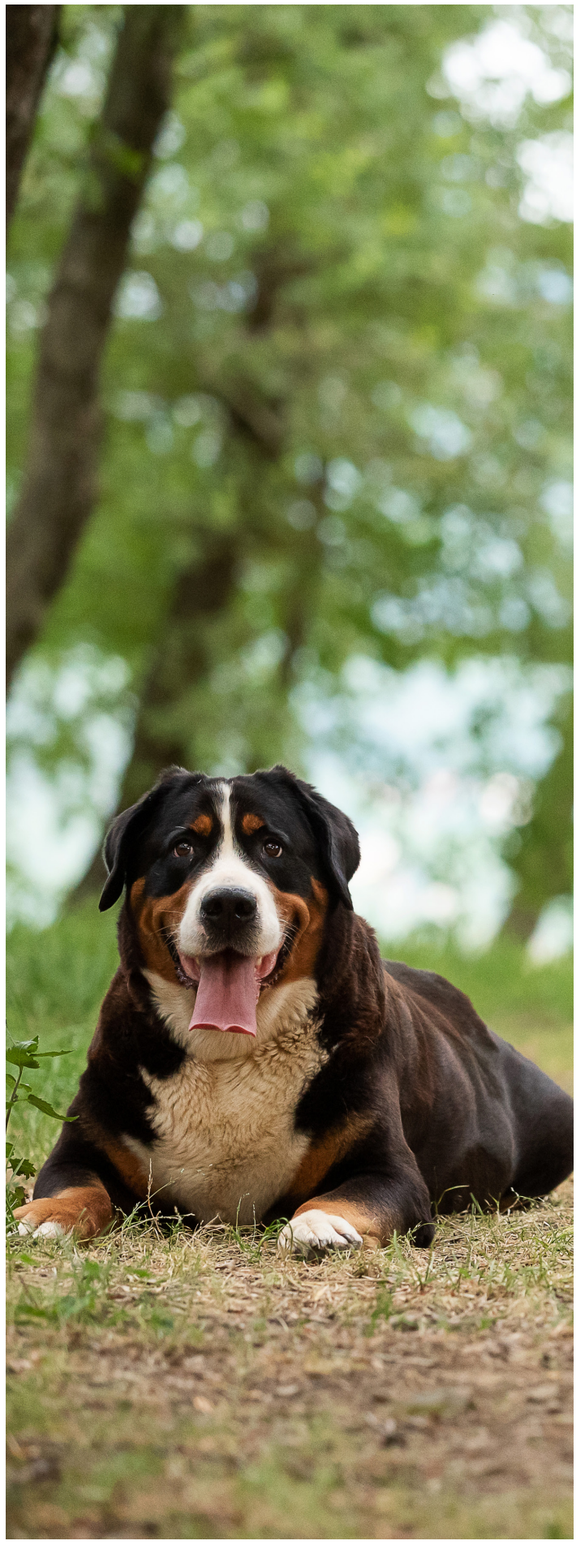

Vtis ustanove: OŠ Brezovica
Kuža, ki vstopi v našo učilnico, ni samo šolski pes. Je prijazen, košat, vesel, igriv, ljubezniv, zabaven, srčkan, nežen, velik, težek, maha z repom, odganja strah. Je Tačka pomagačka. Tako so učenci 1.c OŠ Brezovica opisali srečanje z Jenny.
S pomočjo psa otroci nevede razvijajo različne kompetence in veščine, empatijo, vrednote, lažje izražajo svoje občutke in premagujejo marsikatere ovire. Ta inovativni pristop v šolskem prostoru pa tudi učitelju daje možnosti za poklicni razvoj, raziskovanje novih didaktičnih pristopov in mu ne nazadnje prinaša veliko zadovoljstva ob izpeljavi zanimivih pasjih uric.
Zato hvala, dragi kužki, vodniki in vodnice!

Petra Medja, prof. razrednega pouka

Vtis ustanove: OŠ Gorica Velenje
Vodnica Mojca Zagožen psičko odlično vodi po dejavnostih in jo na zanimive načine vključuje v pouk. Včasih je Lava glavni motivator, da se učenci vključijo v pouk, drugič pomaga otrokom, da pri učnih dejavnostih vztrajajo dlje časa. Zanimivo je videti, kako nesamozavestni, tihi bralci ob psički dobijo moč, da lažje sestavljajo črke v besede in vztrajajo, da bi le lahko tudi oni Lavi prebrali kakšno besedo. Pri zapisih v zvezek se učenci še dodatno potrudijo, saj si vsi želijo, da jih Lava nagradi z žigom svoje šapice.
Njena prisotnost v razredu prinaša tudi pomembno sporočilo, da so živali lahko dragocen vir podpore in pomoči pri premagovanju težav v življenju. Ko takole od daleč včasih opazujem otroke in vidim, kako v Lavini prisotnosti uživajo, sem resnično hvaležna za izkušnjo in si želim, da bi lahko bile Tačke pomagačke gostje v vseh razredih po Sloveniji.

Ema Hozjan, prof. razrednega pouka

Vtis ustanove: OŠ Janeza Puharja Kranj
Tako pri najmlajših v vrtcu kot zdaj pri učencih in učenkah v šoli opažam, da se njihov način odzivanja ob prisotnosti psa vidno spremeni, saj zmorejo biti dalj časa pozorni in vključeni v dogajanje ter motivirano odgovarjajo na vprašanja. Lažje si zapomnijo nove informacije, so medsebojno sodelovalni in se spodbujajo, da upoštevajo pravila, s katerimi poskrbimo, da je vsakemu psu z nami prijetno. Veselijo se ob uspehih premagovanja svojih strahov ali strahov drugih ter nikakor ne želijo, da se obisk »tako hitro« zaključi – ja, res je, vedno prehitro mine čas ...
V OŠ Janeza Puharja Kranj – Center smo z veseljem na široko odprli vrata, veselimo se vseh poučnih vsebin, ki jih bomo skupaj s terapevtskimi in pripravniškimi pari raziskovali.

Andreja Šunkar, šolska svetovalna služba

Vtis ustanove: MKZ Rakitna
V Mladinskem klimatskem zdravilišču Rakitna sodelujemo z Društvom Tačke pomagačke že vrsto let in izvajamo dva različna programa, in sicer program Šola zdravega odraščanja in program Reintegracija in rehabilitacija mladostnikov.
Pri obeh programih se izvaja aktivnost s pomočjo psa po enkrat na teden. Ure potekajo skupinsko (približno 6 do 8 otrok/mladostnikov). Opažamo veliko pozitivnih učinkov psa na naše otroke in mladostnike. Njegova prisotnost jih zelo pomirja, jim pomaga, da se osredotočijo na dogajanje tukaj in zdaj in jim pomaga izboljšati samopodobo skozi različne naloge, ki jih izvajajo skupaj s psom.

Mladinsko klimatsko zdravilišče Rakitna
...ko otroci dobijo priložnost

Vtis ustanove: Vrtec Šentvid
Terapevtski par Dušanka in Thor v naš vrtec redno prihajata enkrat mesečno. Njuna prisotnost vsakič pusti poseben pečat pri vzgojiteljicah, še najbolj pa pri otrocih. Pretekli obisk pa je bil izredno poseben za štiriletnega dečka, ki se sooča z nizko samopodobo. Pred obiskom ni kazal navdušenja nad prihodom psa v skupino, vendar se je njegova drža spremenila v trenutku, ko je pes vstopil v skupino. V nekaj minutah je deček postal aktiven udeleženec v aktivnostih brez strahu in se sproščeno psu približal, ga pobožal ter mu dal priboljšek. Dušanka in strokovne delavke vrtca smo celotno situacijo izkoristile in dejavnosti priredile, da je deček pomagal ostalim otrokom, ki so se psu bali približati sami. Obisk terapevtskega psa je dečku prinesel prepotrebne pozitivne izkušnje in spodbude, občutek samozavesti in pomoč pri pozitivni socializaciji v skupino.

Ana Verdinek

Neža Kovše
Foto: Primož Pičulin, Gorenjski Glas in osebni arhiv

Druga roka

V torek, 7. 3. 2023, smo v večnamenskem prostoru Gimnazije Kranj ponovno priredili dobrodelno modno revijo »Druga roka«. Tudi letos smo se s projektom spoprijele dijakinje 3. h-razreda, Anja Sitar, Ema Bašar in Neža Kovše. Da bi dijakom na zabaven način prikazale, kako nas večina že tako ali tako ponovno uporablja oblačila znotraj ožjih krogov družine in prijateljev, smo pridobile tako dijake kot profesorje, da so prevzeli vlogo naših manekenov. Ti pa so letos svoje kolekcije pridobili s pomočjo malce drugačnega koncepta. Uporabili so namreč svoja oblačila, seveda pa so si izposodili nekatera od svojih staršev, sorojencev ali prijateljev. Poleg štirih hodov se je s svojim govorom predstavilo tudi Društvo Tačke pomagačke, kateremu smo letos tudi namenili vse zbrane prostovoljne prispevke v višini 800,68 evra. Na dogodek so pripeljali tudi dva predstavnika terapevtskih psov, Olija in Thora, ki pomagajo širiti dobro voljo, kar se je dogajalo tudi na prireditvi. Skupaj z manekeni sta se predstavila na modni pisti ter pripomogla k dobremu vzdušju.

Vzporedno z modno revijo pa je potekala tudi peka palačink in deljenje dobrot, ki so jih pripravili dijaki. Sestavine za palačinke je tako kot lansko leto prispevala kmetija Odems. Vsak se je lahko posladkal in užival v dobri družbi. Zahvaljujemo se vsem, ki ste pripomogli k izvedbi dogodka: organizacijski ekipi, profesorjem, manekenom, voditeljicama in vsem ostalim sodelujočim, predvsem pa vsem obiskovalcem.

Vtis ustanove: Vrtec Mengeš

Preko didaktičnih dejavnosti s terapevtskim psom Lordom so se otroci z lastno aktivnostjo naučili empatije do živali, človeka in narave. Že v samem začetku našega sodelovanja večina otrok ni imela strahu, sčasoma pa se je ob prihodu Lorda z Matjažem po celem vrtcu vedno znova slišalo veselje in vzhičenost otrok. Otroci vedno znova podoživljajo, kako jih je Lord »pobožal« s svojim mehkim in košatim repom, poljubil s svojim mokrim gobčkom in nasmejal, ko smo se igrali skrivalnice. Skupaj smo se igrali igro spomin, brali poučne knjige, ugotovili, da je Lord tudi spreten v telovadbi in iskanju skritega zaklada. Vsak od otrok je imel tudi možnost peljati Lorda na sprehod in se naučiti pravilno pobirati kakec. Imeli smo tudi priložnost slišati Lordovo »petje« ob spremljavi orglic in kitare. V srčkih naših otrok pa je gotovo ostal večer, ko so otroci prespali v vrtcu in je za presenečenje prišel Lord z vodnikom Matjažem, kjer sta prebrala pravljico za lahko noč in pokrila vsakega otroka. Otroško veselje je bilo neponovljivo.

Sovice z Nino in Matejo
Foto: osebni arhiv

Maša Ražman Knap, Mojca Trampuš

Mreža Šolski pes

Tačke pomagačke so s priložnostnimi obiski razveseljevale šolarje že v prvih letih delovanja društva, načrtno delo v šolah pa beležimo od jeseni 2012. Šapa in Kity sta bili prvi redno zaposleni Tački pomagački v slovenskih šolah – Šapa z mano v gimnaziji v Ljubljani in Kity z Matejo v OŠ v Slovenskih Konjicah. Odziv učencev, sodelavcev, staršev in javnosti je presegel pričakovanja. V naslednjih letih je mnogo ustanov in posameznikov izrazilo željo po vključevanju dela s psom v šolski vsakdan. Tudi našemu društvu se vsako leto pridružijo pripravniki, ki načrtno usposabljajo svojega psa, da bodo – ko bo kuža nosil oprsnico Tačk pomagačk – z njim delali v šoli.

Vedno večje število šol, ki svoja vrata odpirajo terapevtskim psom, je botrovalo nastanku Mreže Šolski pes. Ta povezuje šole in druge vzgojno-izobraževalne ustanove, v katerih redno delajo terapevtski psi s svojimi vodniki. Mreža je neformalno združenje.

Ustanovne članice Mreže Šolski pes so šole, v katerih smo zaposlene koordinatorke mreže, ki s svojimi psi sicer delujemo v dveh društvih. Naštete so kronološko, v skladu z datumom vključevanja v projekte, ki so vodili v ustanavljanje mreže:

- Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana, Mojca Trampuš s Šapo, Društvo Tačke pomagačke,

- Zavod CIRIUS Kamnik, Irma Golob z Alvinom, Društvo Ambasadorji nasmeha,
- OŠ Pod Goro, Slovenske Konjice, Mateja Slapnik s Kity, Društvo Tačke pomagačke.

Mreža deluje na podlagi dokumenta Koncept vključevanja terapevtskega psa v vzgojno-izobraževani proces, ki smo ga pripravile koordinatorke mreže v sodelovanju z dr. Natalijo Komljanc z Zavoda RS za šolstvo (ZRSŠ). Mreža Šolski pes je zaživela v začetku leta 2017. Pri vzpostavljanju mreže so bili ključni naslednji cilji:

- povezovati vodnike psov in druge strokovne delavce, ki delajo s psi v šolah,
- ustvariti prostor za izmenjavo izkušenj, idej, gradiv ...,
- podpreti novince s psi v šolah in jim pomagati pri prvih korakih,
- informirati strokovno in laično javnost,
- pozvati strokovne službe (ZRSŠ, pristojno ministrstvo) k formalnemu urejanju področja.

Članice mreže so šole, ne posamezniki. Članstvo ne prinaša finančnih obremenitev. Terapevtske pse, ki delujejo v mreži, koncept poimenuje »šolski pes«. Pes, ki ni terapevtski, ne more biti vključen v mrežo. Koncept je podlaga zapisom na spletni strani Mreže Šolski pes **https://sites.google.com/view/mreza-solski-pes/.** Natančen pregled strani naj bo prvi korak vsakega, ki razmišlja o sodelovanju v mreži. Posamezna poglavja so predstavljena na zavihkih, med katerimi so:

- delovanje mreže,
- pogoji za vključevanje v mrežo,
- seznam članic mreže, zemljevid šol članic in povezave na spletne strani šol,
- pogosta vprašanja in odgovori.

Posamezniki najpogosteje sprašujejo o pogojih, ki jih morajo za vključitev v mrežo izpolnjevati pes, vodnik psa in šola. Najpomembnejši pogoji so:

- **zagotovljena je dosledna skrb za dobro počutje psa (ustrezen prostor, urnik ...),**
- **zagotovljeno je spoštljivo, ljubeče ravnanje s psom,**
- **zagotovljena je dosledna skrb za varnost vseh udeležencev,**
- zagotovljeno je prostovoljno sodelovanje učencev,
- pes in njegov vodnik delujeta kot terapevtski par v enem od društev za terapijo s pomočjo psov,
- delo s šolskim psom v šoli je redno, načrtovano, zapisano v letnem delovnem načrtu šole in evalvirano,
- delo s šolskim psom je predstavljeno na spletni strani šole,
- šola posreduje koordinatorjem mreže pristopno izjavo; ravnatelj s podpisom jamči, da šola izpolnjuje zahtevane pogoje in da bo delovala v skladu z osnovnimi načeli mreže,
- šola za potrebe spletne strani mreže posreduje fotografijo psa z vodnikom.

Delo je potrebno seveda prilagoditi okoliščinam – starosti otrok, prostoru, številu otrok in drugo. Ločimo dve bistveno različni obliki dela:

- Vodnik terapevtskega psa je zaposlen v šoli (običajno kot učitelj ali svetovalni delavec) in skupaj s psom prihaja na delovno mesto. Pes je torej vključen v izobraževalni proces. Pri načrtovanju take oblike dela je potrebno upoštevati, da vodnik psa – učitelj prevzema dvojno vlogo, s tem dvojno obremenitev in odgovornost. Je izvedljivo, a naporno.
- V šolo kot zunanji sodelavec prihaja vodnik s terapevtskim psom. Delo poteka po dogovoru s strokovno osebo v šoli (učitelj, svetovalni delavec ...), ki koordinira obiske in vodi strokovni del. Tudi v tem primeru je pes vključen v izobraževalni proces, a običajno v manjšem obsegu. Zelo pogosta oblika tovrstnega sodelova-

nja je program R.E.A.D., obogaten z drugimi vsebinami.

Opozorilo: občasno naletimo na zmotno razumevanje, da mreža deluje pod okriljem ZRSŠ. To ne drži, mreža je neformalno združenje. Res je sicer, da smo vse koordinatorke mreže med leti 2012 in 2017 vodile inovacijske projekte, ki jih je razpisal ZRSŠ. Projekti so bili vsa leta prave uspešnice, predstavljeni so bili na številnih konferencah, tudi mednarodnih. Ideja o mreži ima korenine v teh projektih, pri nastajanju koncepta je sodelovala tudi dr. Komljanc z ZRSŠ. Vendar mreža ne deluje in nikdar ni delovala v okviru ZRSŠ.

Delo članic mreže smo predstavili tudi odgovornim na Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje. Tam smo bili lepo sprejeti, slišani in razumljeni, a do morebitnega formalnega urejanja našega področja je še dolga pot.

Aprila 2023 Mreža Šolski pes povezuje že 35 šol. Številka potrjuje, da je interes za delo s psi v šolah velik (potrebe in želje pa so še mnogo večje), hkrati pa je močno sporočilo pristojnim. Dogajanje zadnjih let potrjuje, da je bila odločitev o vzpostavitvi Mreže Šolski pes smiselna in da delo s psi v šolah ni muha enodnevnica. Tudi v svetu je tovrstno delo v razmahu.

Več kot deset let izkušenj z vključevanjem psov v vzgojno-izobraževalni proces daje nedvoumne rezultate: kužki v šolah navdušujejo, vlivajo pogum, motivirajo, mirijo, vabijo h gibanju, spodbujajo pogovor in še lahko naštevamo. Predstavljajo oporo učiteljevim prizadevanjem in se trdno zasidrajo v srca otrok. Ena od vizij Mreže Šolski pes je, da želimo vsem otrokom omogočiti vsaj kratkotrajen stik s terapevtskim psom. Glede na povpraševanje, ki daleč presega zmožnosti, je želja videti neuresničljiva, a morda nekoč ...

Naj zaključim z osebno izkušnjo. Delo s psom v šoli prinese veliko skrbi in dela, a je stokrat poplačano. S hvaležnostjo, z

veseljem mladih, ki jim kuža v strogem šolskem okolju veliko pomeni. Meni osebno pa je bilo neprecenljivo darilo tudi dejstvo, da sva z mojo zlato Šapo skupaj preživljali številne delovne dni, da je bila ob meni pri pouku, na športnih dneh, na taborih, na konferencah – povsod. Hvaležna sem za te spomine in podobno izkušnjo privoščim vsakemu, ki ima to možnost.

PASJA KNJIŽNICA

SLIKANICE

Dediščina po stricu Rin-Tin-Taju – Ambjornsen, I.
Roki napiše zgodbo – Hills, T.
Črni pes – Pinfold, L.
Ovčka, ki je prišla na večerjo – Smallman, S.
Psi – Gravett, E.
Čarli, ti si car! – Milne, T.
Kuža luža – Suhodolčan, L.
Zoja in Belka – Papp, L.
Zoja in Zlatko na preizkusu – Papp, L.
Bobi gre v šolo – Grindley, S.
Daj mi poljubček – Loupy, C.
Andrej in Piki – Freedman, C.
Oskar ali kaj bi vaš kuža rad, da bi vedeli o njem – Heens, C.
Albert in Liza – Doyle, M.
Poreden kuža – Stower, A.
Bor in Bina na soncu – Cate, M.
Kimi – Imai, A.
Mali črni kuža – Lagercrantz, R.

Psiček iz megle
– Gombač, B.

Čarobna kost
– Koren, M.

Fido in Fifi
– Moers, H.

Kako se je Roki naučil brati
– Hills, T.

Zaljubljena kužka
– Majhen, Z.

Radosti življenja
– Dodd, E.

Zoja in Zlatko
– Finn, M.

POUČNE KNJIGE

Najbolj srčkani pasji mladički
Moj kuža – Head, H.
Knjiga o psih za otroke – Bruns, S.
Kako deluje pes – Snow, A.

Šapa se predstavi
– Trampuš, M.

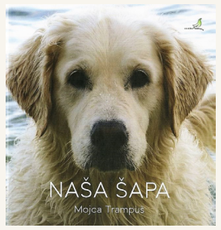

Naša Šapa
– Trampuš, M.

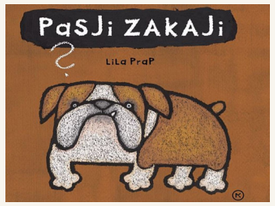

Pasji zakaji
– Prap, L.

ZGODBE

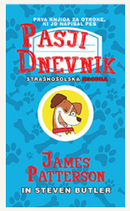

Pasji dnevnik
– Patterson, J.

Zgodba nekega Hektorja (zbirka)
– Zupan, D.

Pametna psička Sonja
– Usačev, A. A.

Prijatelj z ostrimi zobmi
– Scherz, O.

Roksi najde dom
– Skubic, A.

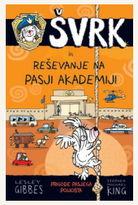

Švrk (zbirka)
– Gibbes, L.

King in Kaja (zbirka) – Butler, D. H.
Klavdij (zbirka) – Smith, A.
Čudežna bolha Megi in bernardinec Karli – Muck, D.
Težave in sporočila psička Pafija – Kovač, P.
Pet kužkov išče pravega – Kovač, P.
Brodolomec Bučko – Hanel, W.
Zgodba o malem starem možu – Lindgren, A.
Črt in Lena – Klopčič, A.
Marko in zvezdica Tara – Ribič, B.
Franceve pasje zgodbe – Nöstlinger, C.
Kje je Malka? – Wass, U.
101 dalmatinec – Disney, W.
Dama in potepuh – Disney, W.
O psičku in muci – Čapek, J.
Bevskanje za bagel kruhke – Rosen, M.

ZAHTEVNEJŠE KNJIGE

Pet prijateljev (zbirka) – Blyton, E.
Zvesti prijatelji (zbirka) – Novak, B.
Sreča na vrvici – Mal, V.
Aljaska – Woltz, A.
Lassie se vrača – Knight, E.
Hotel za pse – Duncan, L.
Ovčar Runo – Cerkvenik, A.

Lassie se vrača
– Knight, E.

Baton in Roki
– Milun, K.

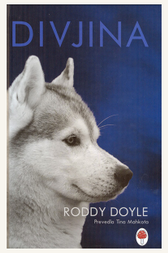

Divjina
– Doyle, R.

STRIPI

Prigode Maksi psa Fika – Čechura, R.
Zakaj se psi vohajo? – Komadina, T.

Inšpektor Jože
– Koren, M.

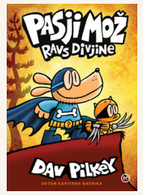

Pasji mož (zbirka)
– Pilkey, D.

Priporočilni seznam sta v sklopu Društva 8 tačk pripravila Katarina K. Dimic in Matjaž Reisner, v sodelovanju s knjižničarkama Sabino Zore in Petro Kozjan (OŠ Marije Vere Kamnik).

Katarina Kesič Dimic, Matjaž Reisner
Foto: osebni arhiv

Društvo 8 tač

Delo s terapevtskimi psi se je na Osnovni šoli Marije Vere v Kamniku začelo pred petimi leti. Katarina Kesič Dimic je specialna pedagoginja, ki sledi novostim na svojem strokovnem področju in jih rada vnaša v svoje delo. Ko je slišala za delo s terapevtskimi psi, se je, kljub temu da je bila bolj ljubiteljica mačk, takoj navdušila, a hitro razočarana ugotovila, da je terapevtskih psov, sploh v okolici Kamnika, za kontinuirano delo, ki si ga je želela v šoli, veliko premalo.

Matjaž Reisner je učitelj geografije z dolgoletnim stažem. Imel je svojega tretjega kosmatinca, takrat eno leto starega gladkodlakega prinašalca Lorda, ki je še preboleval pubertetniške težave in zaključeval osnovno šolanje. Iskala sta kakšno zanimivo zaposlitev, s katero bi lahko bila komu tudi v pomoč.

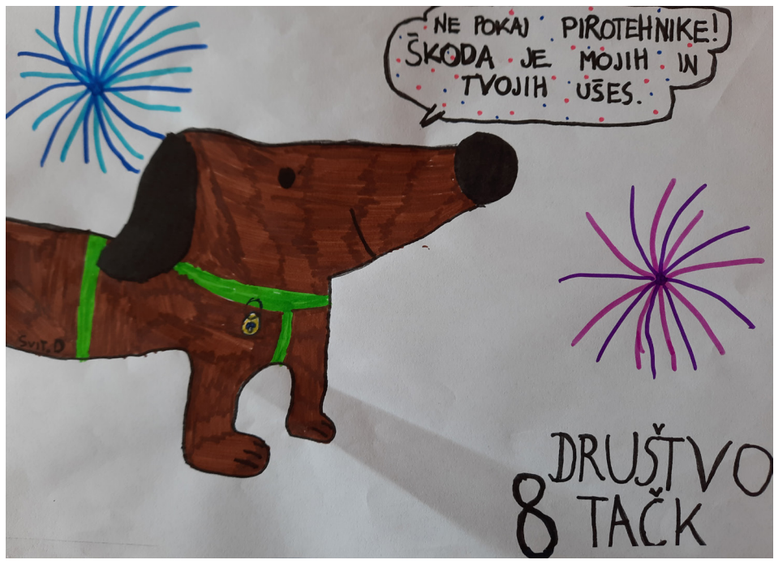

Po nekaj bolj naključnih pogovorih o terapevtskem delu sta Lord in Matjaž, bolj iz radovednosti odšla na preizkus primernosti psa za terapevtsko delo v Slovensko društvo za terapijo s pomočjo psov Tačke pomagačke, kjer je Lord, sicer zelo živahen kuža, prepričal komisijo in opravil preizkus, predvsem pa presenetil Matjaža s svojo mirnostjo in ga navdušil za nadaljnje usposabljanje. V zgodbo se je vključila še krasna mentorica Lara Hodej, takrat še študentka specialne in rehabilitacijske pedagogike in vodnica terapevtske psičke, gladkodlake prinašalke Tare.

Po opravljenem pripravništvu sta Lord in Matjaž delala večinoma s Katarino pri njenih urah dodatne strokovne pomoči, dostikrat pa sta šla po učenca s posebnimi potrebami v razred, kjer je Lord pregledal naloge, šolske potrebščine in izvohal kakšno pozabljeno malico v torbah, preden ga je učenec pod občudujočimi in zavistnimi pogledi sošolcev, napolnjen z novo samozavestjo, ponosno odpeljal v Katarinin kabinet.

Lord je hitro pokazal učinkovitost terapevtskih psov pri delu v osnovni šoli. Že pogled nanj na šolskem hodniku je marsikomu pregnal slabe misli in ga napolnil z veseljem.

Navduševal je tudi Katarino in jo spreminjal v pasjega človeka. Tako je po dveh letih dela z Lordom tudi v Katarinin dom prišla psička, ljubka mešanka Rozi, begunka s Hrvaške, ki se je hitro navadila novih vonjav in se prilagodila novemu življenju. In seveda je tudi Rozi po osnovni šoli odšla na preizkus primernosti in s Katarino sta hitro opravili potrebna izobraževanja in pripravništvo.

»Lord je hitro pokazal učinkovitost terapevtskih psov pri delu v osnovni šoli. Že pogled nanj na šolskem hodniku je marsikomu pregnal slabe misli in ga napolnil z veseljem.«

Od oktobra lani sta tudi Katarina in Rozi terapevtski par v Društvu Tačke pomagačke, a tudi dva terapevtska psa, ki sta večinoma prihajala v šolo vsak dvakrat na teden, nista bila dovolj za ure DSP-ja, kjer je pomoč terapevtskih psov zelo učinkovita ter za vse oddelke, ki so si želeli občasno prisotnost terapevtskega psa pri pouku, sploh pa za številne učence, ki jim druženja s psi med poukom in tudi po njem ni nikoli dovolj. Zato sta se Katarina in Matjaž odločila, da bosta največjim pasjim navdušencem ponudila dodatne možnosti druženja z Rozi in Lordom. Med številnimi interesnimi dejavnostmi, ki jih ponuja šola, sta ponudila "pasji krožek", ki sta ga poimenovala Društvo 8 tačk. Otrokom naj bi ponujal spoznavanje psov, njihovih navad in potreb, sposobnosti čutenja in sporočanja, jih usposobiti, kako skrbeti za psa, hkrati pa Rozi in Lorda uporabiti predvsem kot motivatorja za sprehode v naravo, razvijanje odnosov do živali in ljudi ter spodbujanje bralnih navad. Vpis v Društvo 8 tačk sta ponudila učencem od tretjega do šestega razreda, in čeprav za vpis ni bila dovolj samo od staršev podpisana prijavnica, ampak je moral vsak kandidat sam izpolniti prijavnico, v kateri je napisal, zakaj se vpisuje in kaj od Društva 8 tačk pričakuje, sta Rozi in Lord v svojem nabiralniku, kamor jima učenci oddajajo različna sporočila in risbice, prejela kar 40 prijavnic, za katere sta ocenila, da imajo ustrezen vonj. Zaradi velikega števila vključenih učencev jih je bilo treba za posamezne aktivnosti deliti v manjše skupine.

Delo v Društvu 8 tačk je razdeljeno v več sklopov. Učenci so dobili članske izkaznice, v katerih je na vsaki strani ena dejavnost s prostori za tri Rozine ali Lordove žige, s katerima potrdita opravljeno aktivnost. Dejavnosti so pohodi, filmski večeri, bralna značka in prostovoljno delo.

Večina je najbolj navdušena nad pohodi. V dveh urah udeleženci prehodijo kar nekaj kilometrov, spoznavajo naravo, izmenjujejo se pri vodenju psov, igrajo se pasje igre, kot je metanje in prinašanje palic in žogic ter divjanje po travnikih, plavanje pa zaenkrat prepuščajo Lordu, ki z veseljem nazorno prikaže to pasjo spretnost. Vmes je seveda čas tudi za malico. Rozi in Lord preverita, če je malica zdrava, najbolj pa ju veseli, da učenci na pohodih niti ne pomislijo na telefone in druge elektronske naprave, brez kate-

rih mnogi lastniki psov ne zdržijo niti na sprehodih s svojimi pasjimi prijatelji.

Na dveh dosedanjih filmskih večerih smo si ogledali filma Victoria in volk ter Gomp, pes, ki je naučil ljudi živeti, ogledali smo si tudi dokumentarni film o prostovoljcih z reševalnimi psi in seveda oddajo o Društvu 8 tačk, ki jo je o našem delu posnela RTV SLO in je bila predvajana v oddaji O živalih in ljudeh. Pri ogledih so učenci zaradi prisotnosti Rozi in Lorda bolj mirni in pozorni, onadva pa ogled filma popestrita s svojimi pripombami, kot odgovor na oglašanje psov v filmu.

Za pasjo bralno značko je Katarina s pomočjo knjižničark sestavila seznam knjig in stripov s pasjo vsebino različnih zahtevnostnih stopenj (priporočilni seznam je samostojno objavljen v tej številki revije). V eni šolski uri sodelujejo trije učenci, vsak Rozi ali Lordu pove kratko vsebino knjige, ki jo je prebral, prebere kratek odlomek, sledi še pogovor o vsebini. Sprva je bilo treba učence precej spodbujati, kmalu pa so ugotovili, da je branje in pripovedovanje psu veliko bolj zabavno kot staršem, učiteljici ali sošolcem v razredu, tako da se vpisni list na oglasni deski popolni že nekaj dni pred načrtovano bralno uro, čeprav se Rozi in Lord potrudita, da opravita vsak po eno bralno uro na teden.

V okviru ostalega dela so učenci pred božično-novoletnimi prazniki barvali plakate proti uporabi pirotehničnih sredstev, ki jih je narisal učenec, član društva, in jih polepili po šoli. Barvali smo tudi risbe psov v različnih sporočilnih položajih in risbe, ki prikazujejo, kako se pravilno oziroma napačno približamo psu v različnih situacijah.

Društvo sta obiskala tudi predstavnika Društva Hrtji svet z dvema hrtinjama.

Predstavila sta delo društva in razmere, iz katerih rešujejo hrte v Španiji in na Irskem. Za obisk smo se jim oddolžili z zbrano pasjo opremo, igračami in hrano.

V načrtu za letošnje šolsko leto je še nekaj dejavnosti, kot je obisk pasjega zavetišča, predstavitev različnih delovnih psov, dokončanje bralne značke, kamor Rozi in Lord sedaj vključujeta tudi drugošolce, in še kaj. Verjetno bo kaj ostalo tudi za prihodnje šolsko leto, saj se glavna izvajalca dejavnosti že bližata sedemdesetim uram, predvidenih za delo Društva 8 tačk v letošnjem šolskem letu, ob še nekaj deset, ki sta jih opravila v razredih in na urah DSP-ja. Že sedaj dobivata namige, da bi večina letošnjih članov to rada ostala tudi v prihodnjem šolskem letu, po hodnikih pa že vohata mnoge, ki se bodo prijavili na novo.

Vtis ustanove: VDC Nova Gorica

Varstvenodelovni center Nova Gorica že od leta 2017 sodeluje z Društvom Tačke pomagačke. Terapevtski pari nam vsakič znova dokazujejo svojo zanesljivost, strokovnost in srčnost.

Aktivnosti usmerjamo v izboljšanje senzomotoričnih komponent, kjer izboljšujemo senzorno občutenje, kontrolo drže, obseg giba itd. Uporabniki se veselijo srečanj, lažje se časovno orientirajo, zapomnijo si dan in uro obiska psa. Izmenjujejo si informacije, vzpostavljajo odnose in izboljša se njihovo razpoloženje. V aktivnost vložijo več napora in nalogo lažje opravijo.

Predvidimo sposobnosti in spretnosti, ki so potrebne, da uporabniki izvedejo nalogo. Uspešno izvedena naloga ob prisotnosti psa prinaša uporabniku občutek uspeha, veselje, ponos in zadovoljstvo. Z našimi uporabniki pišejo nepozabne zgodbe Ula, Gaia, Lila, Alfa, Fia, Lars, Ronja, Molly, Tisa, Nara ...

Uporabnik Andrej pove: »V VDC-ju Nova Gorica prihajajo Lila, Alfa, Fia ... Psa božamo, krtačimo. Meni dotik z živalmi pomeni mehkobo, toplino, mi celo govorijo na način, ki ga ne znam opisati. Znam govoriti z živalmi, to je kot glasba, od njih dobim ljubezen in prijaznost. Kadar sem z živalmi, sem navdušen, poln energije za življenje.«

Aleksandra Sedevčič, Suzana Likar Štrukelj, Vaneja Bambič
Foto: osebni arhiv

Vtis ustanove: Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto

Beremo s tačkami je projekt, ki se v novomeški knjižnici izvaja že vrsto let. Poseben pečat sta v naših srcih pustila tandem Bor in škotska ovčarka Glory z vodnico Marinko Srebrnjak. Bor je bil deček, ki je program Beremo s tačkami obiskoval od samega začetka. Vsi smo rasli z njim, tako Glory in Marinka kot knjižničarji v knjižnici, ki smo komaj čakali, da vidimo njegov nasmejani obraz. Mamica Klavdija pravi: »Bora in Glory je povezovala neizmerna ljubezen. Bor je pri branju z Glory zelo užival, posebna vez je bila med njima. Ko smo Bora vprašali, kako poteka branje, kako Glory ve, kdaj se on zmoti, nam je povedal, da mi tega ne moremo razumeti, ker ne razumemo živali. Rekel je, da Glory razume njega, on pa razume njo, ker pač pozna govorico živali. Prav gotova sta bila sorodni duši, ki sta za sabo pustila veliko spominov in sedaj skupaj uživata v druženju tam nekje za mavrico ...«

Zaključim lahko kar z mislijo mamice Klavdije: »Projekt Beremo s tačkami ni le branje, otroka ne uči za ocene, uči ga za življenje, kar je izjemnega pomena, tako za otroka kot tudi za njegovo družino in okolico nasploh. Uči nas, da se tudi z majhnimi koraki pride do cilja. Morda je pot zahtevnejša in daljša, je pa vredna vsakega koraka, če nas na cilju čaka zadovoljstvo in sreča.«

Helena Brulc
Foto: osebni arhiv

Mojka Mehora Lavrič
Foto: osebni arhiv

Tačke pomagačke in mednarodni projekti

Čeprav nas je morda včasih nekoliko strah, si ljudje vedno želimo izvedeti več in pokukati onkraj znanih meja. Ta želja nas žene že od nekdaj. Želimo pridobiti nova znanja in poglobiti obstoječa. Želimo jih izmenjati z drugimi in tako pridobiti nove izkušnje. Znanje postane izziv.

In tako sem tudi jaz želela pogledati onkraj šolskega prostora kjer delujem, onkraj meja znanega. Moje vodilo je bilo izvedeti, kako stvari počnejo v drugih državah, v drugih ustanovah in društvih, primerjati, izmenjati znanje, se učiti drug od drugega in posledično izpopolniti ter nadgraditi svoje delo.

Osnovna šola Cirila Kosmača Piran je že tri desetletja vpeta v mednarodno sodelovanje, sprva skozi UNESCO ASPnet projekte, zadnje desetletje pa tudi skozi Erasmus+ in eTwinning projekte. Tako smo zadnja leta na šoli izvajali projekt z naslovom From crops to mouth (Od pridelka do ust), katerega ključna tema je hrana. Marca 2023 smo na šoli gostili skoraj 60 učencev in učiteljev iz Dijona (Francija), Terracine (Italija) in karibskega otoka Guadeloupe (Francija). Na eno od delavnic smo povabili tudi Slovensko društvo za terapijo s pomočjo psov Tačke pomagačke. Dejavnosti so izvajali trije terapevtski pari, in sicer Vesna s psičko Ino, Urška s Pictsijem in Tanja z Milo. Sodelujočim učencem in učiteljem iz tujine so najprej predstavile društvo, nato pa se osredotočile na projektno temo – hrano. Učenci so sprva razvrščali živa bitja glede na to, s čim se prehranjujejo, nato pa smo opredelili razlike med prehrano človeka in psa. Dejavnosti so potekale v angleškem in italijanskem jeziku. Udeleženci projekta so bili nad dejavnostmi navdušeni, saj so imeli prvič stik s terapevtskimi psi. Uvajanje dejavnosti s terapevtskimi psi v šole se namreč zelo razlikuje od države do države, pa tudi od šole do šole. Zato so te dejavnosti marsikje prepuščene zanosu posameznikov, ki si želijo v šole vpeljati dejavnosti s pomočjo terapevtskega psa ali druge terapevtske živali.

Tako so se čudile tri učiteljice s francoskega otoka Reunion Island, ki so nas s skupino učencev obiskale novembra 2022, ko so ugotavljale, kako so v Sloveniji tovrstne dejavnosti dobro načrtovane in organizirane. Povedale so, da še niso slišale, da bi na njihovem otoku, ki se nahaja vzhodno od Madagaskarja v Indijskem oceanu, kdo izvajal terapijo s pomočjo živali. O tem sem se tudi sama prepričala, ko sem jeseni obiskala neko drugo šolo na tem otoku in prav tako spraševala, če kdo izvaja tovrstne dejavnosti.

Februarja 2023 pa sem na majhni finski osnovni šoli spoznala učiteljico, ki je vrsto let v svojem razredu izvajala dejavnosti s pomočjo psičke, ki jo je sama izurila za terapevtsko delo z učenci v razredu. Psička, ki je zdaj že upokojena, je spremljala številne generacije otrok skozi šolanje. Učiteljica je tudi povedala, da danes zagotovo ne bi več mogla delovati brez ustreznega, strokovnega izobraževanja psa in tudi ustreznih certifikatov.

V šolskem letu 2022/23 sva se z Majo Bregar iz Osnovne šole Gradec priključili mednarodnemu eTwinning projektu Igra, učenje in branje s terapevtskim psom, kjer sodelujemo s šolami iz Hrvaške in Srbije (eTwinning je virtualna skupnost šol, ki omogoča mednarodne projekte z Evropo in širše). Idejna vodja projekta je učiteljica Nataša Brekalo, ki poučuje na III. osnovni šoli v Bjelovarju, v svoje delo pa vključuje svojo terapevtsko psičko Luno. Z Luno izvajata dejavnosti tudi v drugih ustanovah in sta močno vpeti v utrip svojega kraja. Z Majo sva slovenski eTwinning ambasadorki in članici Društva Tačke pomagačke, zato sva se odločili, da aprila 2023 obiščeva Natašo in Luno in si v živo ogledava njune dejavnosti. Psička Luna je svoje šolanje opravila v Hrvaškem združenju za šolanje psov vodnikov in mobilnost (Hrvatska udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet). Združenje deluje po drugačnem principu kot naše, in sicer poskrbijo za socializacijo psa in šolanje, šele nato pa psi dobijo lastnika. Luna preživi precej časa v šoli, z vodnico Natašo pa izvajata dejavnosti v različnih razredih. Za naju z Majo je bilo sodelovanje pri teh dejavnostih izrednega pomena, saj sva pridobili številna nova znanja in izkušnje, imeli pa sva tudi priložnost predstaviti naše društvo in eTwinning projekt, tako v šoli za učence in starše kot tudi za lokalne medije (na radiu Alfa, televiziji HRT – podružnica Bjelovar in portalu Klikni.hr).

Mednarodno sodelovanje in izmenjavo

znanj na področju dejavnosti s terapevtskimi psi načrtujemo tudi v prihodnosti. Poleg obiska Nataše Brekalo in psičke Lune iz Bjelovarja pri nas pripravljamo tudi sodelovanje s šolama iz Grčije in Francije, kjer prav tako izvajajo dejavnosti s terapevtskimi psi v svojih šolah.

Mednarodno sodelovanje vedno prinaša obogatitev našega dela. To, da imamo v sklopu Erasmus+ in eTwinning projektov, ki pod okriljem Evropske komisije podpirajo izobraževanje in usposabljanje v Evropi, možnost pokukati onkraj naših meja, je za naše delo neprecenljive vrednosti. Vezi, ki jih pri tem stkemo, pa nas strokovno in osebnostno bogatijo ter rišejo nove smernice na področju dela s terapevtskimi psi.

Vtis ustanove: Vrtec Ankaran
Otroci so terapevtsko psičko Lio sprejeli medse, kot da je ena izmed njih, z njo delili stvari in bili naravnost navdušeni. Zaradi prvotnega navdušenja in pozitivnega vpliva Lie na otroke tekom celotnega dneva sem jo ponovno povabila v oddelek in Lio vključila v dejavnost s področja gibanja. V uvodnem delu ure se je z nami ogrela, demonstrirala krožni poligon in se na koncu ohlajala z masažo. Za otroke je bila izvedba telovadne urice skupaj s psičko Lio nekaj posebnega. Psička jih je dodatno motivirala, da so poligon izvajali dlje časa ter jim povečala pozornost pri sami izvedbi vaj. V obeh primerih, tako pri celodnevni skrbi za psičko Lio kot pri vključitvi v dejavnost s področja gibanja, je Lia poskrbela za nepozabno izkušnjo.

Sara Babič, vzgojiteljica v OŠV Ankaran
Foto: osebni arhiv

Sanja Repše
Foto: osebni arhiv

Kuža v glasbeni šoli

Ko sem spoznala svojo psičko ob prvem ogledu legla, me je Mini ljubko izbrala tako, da je položila svojo glavico name in sladko zaspala. Takrat sem izvedela, da je njena mamica Tačka pomagačka ter kaj to zares pomeni. Takoj sem vedela, da si jaz to tudi želim, če bo le psička primerna. Glede na to, da sem zaposlena kot učiteljica violončela na nižji in srednji glasbeni šoli, so se moje misli jasno usmerile. Mini je rasla, se z veseljem učila, v glasbeni šoli smo učitelji in učenci komaj čakali ter se veselili dneva, ko bova z Mini po pripravništvu opravili izpit in postali terapevtski par. Novembra 2022 sva izpolnili ta pogoj in takoj pričeli z delom v Glasbenem ateljeju Tartini. Od takrat redno obiskujeva pouk glasbene pripravnice ter nauka o glasbi. Občasno gre tudi z menoj v razred na individualni pouk violončela ali vajo učencev s klavirjem. Bila je tudi na vajah šolskega orkestra. Saj bi prišla večkrat, pa se žal ne izide ...

V glasbenih šolah opažamo, da otroci pogosto ne razumejo dobro snovi pri nauku o glasbi in zato razvijejo odpor do predmeta, ki pomaga razumeti glasbeni zapis, razmerja med toni, akordi in harmonijo. Kuža lahko v tem primeru pripomore na več načinov: s svojo prikupnostjo in dobrovoljnostjo razbremeni vzdušje, sodeluje pri utrjevanju nove snovi, prinese nalogo, posluša, ne obsoja, potem pa se še razveseli z učencem. Ob vsem tem po navadi še kaj zelo zabavnega izvede ... Čisto slučajno ... ali pa ne?

Naša učiteljica glasbenoteoretičnih predmetov Alenka je zelo ustvarjalno pripravila naloge, v katerih Mini lahko sodeluje. Vsako nalogo je zastavila z jasnim ciljem, kužka je vključila na različne načine. Na vsaki uri so učenci izvedeli še kaj o psih, o približevanju ter skrbi zanje. Povzela bom nekaj primerov iz posameznih ur v različnih razredih.

Glasbena pripravnica (starost otrok 5-6 let)

Cilj učne ure je spoznavanje in razumevanje pojma glasnosti v glasbi – dinamika: forte (glasno) in piano (tiho).

Pri prvi nalogi učenci stojijo v krogu, okoli Mini, ki »sedi v barčici na morju.« Na glasbo Morski valovi, ki jo igra učiteljica na klavirju, učenci z gibi rok rišejo morske valove: ob dinamiki piano majhne valove z majhnimi gibi, forte z velikimi gibi. Za drugo nalogo Mini v košarici prinese kroge v dveh barvah. Učenci poslušajo glasbene primere, ki jih igra učiteljica, izberejo barvo kroga in ga pokažejo – rdečo, ko je dinamika glasbe forte, in rumeno, ko je piano. Sledi za vse najbolj zabavna naloga, saj učenci skrijejo igračko in jo Mini išče. Učenci pojejo piano, ko je Mini daleč od igračke, ter obratno – pojejo forte, ko je Mini blizu igračke.

1. razred (starost otrok 6-7 let)

Cilj učne ure je petje pesmi po spominu ter »zapis« ritmičnega nareka.

Učenci skupaj zapojejo pesem, nato se javi učenec, ki želi pesem zapeti sam po spominu. Mini posluša, med tem pazi na plišasto igračko, ki jo potem nese učencu. To je potrditev, da se je lepo naučil. Pri naslednji nalogi učenci skrijejo kuverto, v kateri je na več karticah ritmični zapis izštevanke. Mini najde skrito kuverto in jo prinese učencem, ki kartice razvrstijo v pravilen vrstni red. Mini »preveri« in pozorno posluša dva učenca, ki vsak posebej izvedeta zapisani ritmični narek. Vsakemu po uspešno opravljeni nalogi prinese plišasto igračko. Na koncu ure Mini vse plišaste igračke pospravi v košarico.

2. razred (starost otrok 7-8 let)

Cilj učne ure je utrjevanje notnega zapisa v drugi oktavi.

Dve nalogi sta vezani na temo. Pri prvi Mini v nahrbtniku nosi kartice, na katerih so napisani toni druge oktave. Učitelj določi ton, ki ga učenec med karticami poišče. Pri drugi nalogi Mini vsem prinese flomastre, vsak učenec izbere barvo. Mini učenca pospremi do table, kjer učenec napiše ton v notno črtovje na tabli – barva flomastra mora ustrezati barvi oznake tona na tabli.

3. razred (starost otrok 8 let)

Cilj učne ure je utrjevanje lestvice B-dur, stoječih in nestoječih stopenj, ugotavljanje intervalov med stopnjami.

Mini na začetku prinese učencem kartice, na katerih so napisane stopnje B-dura. Učenci se postavijo v zaporedje glede na stopnjo, ki so jo izvlekli in pojejo lestvico – vsak svojo stopnjo. Potem Mini postane »stoječa stopnja v lestvici«: stoji na sredini, ob njej pa dva učenca – nestoječi stopnji. Mini drži v gobčku najprej kartico I., nato III. in nazadnje V. stopnje. Učenec zapoje svojo nestoječo stopnjo in jo razveže v stoječo. Učenci spoznajo melodično značilnost obkrožanje. Ugotovijo še razdalje med stopnjami – celi ali poltoni oziroma male ali velike sekunde.

6. razred (starost otrok 11-12 let)

Cilj učne ure je utrjevanje dominantnega septakorda ter obratov.

Mini prinese flomaster učencu in ga pospremi do table. Vsak napiše obrat, ki ga določi učiteljica. Sledijo kratke naloge: vsakemu učencu učiteljica zastavi tri kratka teoretična vprašanja. Če na njih odgovori pravilno, lahko z Mini izvede trik in ji da priboljšek. Potem Mini prinese v nahrbtniku kartončke s številkami melo-

dičnih vaj. Vsak učenec izžreba številko, zapoje Mini melodično vajo ter poišče morebitni dominantni septakord ali njegove obrate.

Mini šele malo časa obiskuje glasbeno šolo, idej za vključevanje psa je še veliko. Še precej več je otrok, ki čakajo, da jih bo Mini ali kakšna druga naša Tačka pomagačka prijazno povabila v svet glasbene teorije ter spodbudila k veselju pri raziskovanju in razumevanju glasbenih zapisov, izrazov ter potrpežljivo poslušala izvajanje melodičnih in ritmičnih vaj.

Mojca Zagožen, vodja SV podružnice
Foto: Maja Lesar, osebni arhiv

Predstavitev severovzhodne podružnice

Severovzhodna podružnica je najmlajša podružnica v našem društvu in je bila ustanovljena marca 2022. Pokriva področje Štajerske, Koroške in Prekmurja. Trenutno deluje v naši podružnici 6 terapevtskih parov in 6 pripravniških parov. Dve članici naše podružnici imata licenco R.E.A.D., naziv mentorja pa imamo 3 članice.

Kljub temu da smo najmlajša podružnica, pa začetki naše podružnice segajo že v leto 2008, ko so v Mariboru pričeli z delom Ida Krese z Medi in Bafi, Manja Vidovič in Philo, Neva Poštrak in Ago ter še nekaj parov iz okolice Maribora. Kmalu je bila ustanovljena mariborska podružnica pod vodstvom Manje Vidovič. Bili so zelo aktivni in povezani, podružnica se je hitro krepila z novimi člani, ki so se redno dobivali v KD Maribor. Skupaj so planirali delo, z donacijami so si priskrbeli nekaj opreme, da so lahko dobro delali. Prisotni so bili predvsem v Mariboru in okolici – v vrtcih, šolah, v domovih starejših občanov, v Mladinskem domu Maribor, v centru Naprej, sodelovali so z ZPM Maribor (na festivalu Art Lent) ... V najboljših časih je bilo v podružnici okrog 12 terapevtskih parov, potem pa je prišel čas, ko je veliko parov zaradi različnih razlogov prenehalo z delom. Novih parov je bilo malo, dejavni pari so se izčrpali in kužki so ostareli. Tako ni bilo več dovolj parov za delovanje podružnice.

Pa vendar so Tačke ostale dejavne na našem področju – Otilija Ravnjak in Car sta do 2016 obiskovala center Naprej in DSO Idila, Jasna Cajnko je z Min nadaljevala delo v DSO Tezno, Mateja Slapnik s Kitty pa v OŠ Pod Goro v Slovenskih Konjicah. Mateja je poleg terapevtskega dela prevzela tudi delo v strokovnem odboru društva in bila ena izmed pobudnic projekta Mreža Šolski pes. Po nekaj letih so se Jasni in Mateji postopno pridružili novi pari – na Koroškem sta zaorali ledino Andreja Tinta in Orfeja, Monika Hamler z Brino je pričela z delom v Murski Soboti, v Velenju sem pričela z delom Mojca Zagožen z Lavo, v Slovenskih Konjicah se je pridružila še Janja Brglez z Luno.

Tako se je marca leta 2022 na pobudo tedanje predsednice Slavice Mrkun ponovno ustanovila podružnica. Ker zdaj pokrivamo celotno severovzhodno regijo, smo novo podružnico poimenovali SEVEROVZHODNA PODRUŽNICA.

»V letošnjem letu smo bili zelo veseli izdatne okrepitve, pridružilo se nam je kar 6 pripravniških parov.«

V podružnici dobro sodelujemo, redno komuniciramo preko elektronske pošte in preko telefona. Sproti usklajujemo povpraševanja in razpoložljivost parov, se dogovarjamo za sodelovanje pripravniških parov, sodelujemo pa tudi s terapevtskimi pari ljubljanske podružnice, ki delujejo na našem področju. 2-krat letno se srečujemo na srečanjih podružnice, kjer v prijetnem vzdušju izmenjamo izkušnje in predstavimo primere dobre prakse, pregledamo delo po ustanovah in čakalno listo, seveda pa vedno poskrbimo tudi za zanimive aktivnosti za naše kužke.

V letih 2022 in 2023 smo opravljali redne obiske v 7 osnovnih šolah, 1 vrtcu, v 2 domovih ostarelih, sodelovali smo na 3 taborih, 1 prireditvi in opravili predstavitvene obiske v 13 različnih ustanovah.

Povpraševanje po naših obiskih je veliko, zato vsem željam po naših obiskih žal ne moremo ustreči. V ta namen smo ustvarili čakalno listo ustanov, nekaj ustanov pa pokrivajo tudi pari ljubljanske podružnice. Trenutno je delo podružnice oteženo tudi zaradi več zdravstvenih razlogov: en terapevtski par ima status mirovanja zaradi psičkine poškodbe, ena vodnica terapevtskega psa je trenutno na porodniški, ena pa na bolniški. Ker smo podružnica z malo člani, se vsaka poškodba in bolniška odsotnost še bolj pozna pri našem delu. Poleg tega so kar 3 kužki v podružnici stari 12 let ali več in delajo v zmanjšanem obsegu. Prav zato smo zelo veseli novih moči v naših vrstah.

V spomin

Moja zlata Šapa!

S tabo je bilo vse tako preprosto, tako samoumevno. Pritačkala si v našo družino, se udomila v naših srcih in tu boš ostala za vedno. Še čutim tvojo mehko tačko v roki, še slišim tvoj pozdravni hovhov, še vidim tvoje globoke, temne oči. Tako iskrene, mirne, kot bi se vsa modrost in mehkoba tega sveta naselili v tvoji kosmati bučki. Tam pa je bilo še toliko drugega.

Kaj vse si znala! Učila si nas, kako se po otročje veseliti, tudi ko nisi več otrok. Skok v vodo, valjanje po sveže zapadlem snegu, vohljanje po visoki travi, prevračanje kozolcev v jesenskem listju, popoldanski sprehod, košček sira v gobčku, tih večer z muco ob strani na tvoji blazini – in srce ti je igralo. In igralo je meni, sopotnici v teh srečnih trenutkih.

Vsakdan s tabo je bila ena sama radost. Vse si razumela, marsikaj brez besed. Tudi najbolj nore ideje (kaj pa je drugega misel o kužku pri pouku matematike v gimnaziji?) si speljala mahajoč z repom. Sebi in drugim v veselje. Kamor si prišla, si sejala ljubezen in žela prijateljstva, v katerih sem se sončila tudi sama. Več kot petsto delovnih dni sva preživeli skupaj z mojimi dijaki, več kot stokrat sva bili z njimi v vrtcu, deset let si se družila z malimi bralci v knjižnici. Nič koliko tvojih mladih prijateljev se te bo vedno spominjalo s toplino v srcu.

Hvala, Šapa. Za vse plišaste živalce, ki si mi jih prinesla. Za vse dobrodošlice. Za več kot štirinajst let najboljše družbe na izletih, sprehodih, v hribih, v gozdovih, v jezeru. Za vse nežne trenutke, ko si počivala z glavo v mojem naročju. Hvala, ker si mi vedno zaupala in ker sem lahko jaz vedno zaupala tebi. Najine spomine zdaj previdno jemljem tam iz globin. Skrbno ravnam z njimi, da ne zbledijo. Pa si spet z mano. Veš, Šapica, tako prazno je brez tebe. Rada te imam.

Mojca Trampuš

Lili je ena izmed tistih terapevtskih psičk, ki je od neznano kje prišla v zavetišče. Nasmehnila se ji je velika sreča, saj jo je posvojila Ljuba in jo odpeljala v svoj ljubeč in varen dom. Lili je bila tedaj stara približno leto dni.
Ljuba je kot izkušena vodnica, ki je pred tem dolgo let imela tudi terapevtsko psičko in reševalko Sabo, kmalu spoznala Lilin ljubeč in zvedav značaj, ki je do izraza prišel že v času šolanja za B-BH izpit, ki ga je Lili uspešno opravila. Svoje veščine je urila tudi pri reševalcih.
V letu 2015 sta Ljuba in Lili pričeli kot pripravniški par s strokovnim in praktičnim usposabljanjem za terapevtski par, kar sta postali v začetku leta 2016.
Lili se je pri opravljanju terapevtskega dela nadvse dobro počutila med otroci v šolah in vrtcih. Pogosto pa sta bili kot terapevtski par navzoči tudi na javnih prireditvah. Ker sta pridobili tudi licenco za izvajanje programa R.E.A.D., sta veliko let hodili tudi v Knjižnico Šiška, kjer so otroci z navdušenjem brali Lili zgodbice o psih, pravljice in pripovedke.
Ljuba in Lili sta bili zares uigran tandem, predvsem pa zanesljiv terapevtski par, na katerega smo se v društvu lahko vedno brezpogojno zanesli. Bolezen se ne ozira na ljubečo in dobro oskrbo, pogosto pa tudi ne na starost. Žal je Lili v oktobru 2022, v devetem letu starosti, nepričakovano odšla onkraj mavrice. Za sabo je pustila številne sledi kot terapevtska psička, predvsem pa pri Ljubi globoke in ljubeče sledi kot družabnica in prijateljica.

S. M. in D.P.P.

Vsi psi gredo v nebesa ...

21. novembra 2022, mesec dni, preden bi upihnil 13. svečko, je odšel v nebo moj Fellow. Že dobrih pet let ni bil samo moj, saj sem ga delila s številnimi otroki in mnogimi odraslimi uporabniki. Njegov zadnji delovni dan je bil štiri dni pred njegovim poslednjim. Bila sva v ljubljanskem oddelku vrtca, kjer je razveselil otroke s posebnimi potrebami. Idealen terapevtski pes, je rekla najina mentorica, najboljši.

Fellow je bil res najbolj poseben od vseh mojih osmih dosedanjih bernijev. Prav hitro smo pometli z dvomi, ali in kdo od naših mladičkov bo ostal doma. Bil je vljuden in preudaren, sprehodi brez vrvice po ljubljanskih Murglah so mu prinesli sloves zanesljivega in prijaznega spremljevalca, zrelost pa spoznanje, da mu je z nami najlepše.

Nebo mi je podarilo skoraj 13 skupnih pisanih, pestrih, predvsem pa zelo srečnih let, katerih števca ni mogla ustaviti niti najbolj predana skrb in utrudilo se je njegovo veliko plemenito srce, ki ga je tako ljubeče razdajal. Skupaj sva se napotila proti tanki meji med življenjem in smrtjo in del mene je umrl z njim. Vem in verjamem, da bo nekoč s svojo prelepo glavo spet počival v mojem naročju. Za vsak dan, ki sem ga preživela z njim, sem iskreno hvaležna naklonjenim zvezdam in vsem, ki so mi pomagali, predvsem pa svojemu soprogu, ki je razumel, zakaj je moral biti včasih drugi v vrsti – za Fellowom ...

Mojca Sajovic

Nepozabnih 10 let z Laylo

Layla je prišla v naš dom junija 2013. Ko je dopolnila štiri mesece sva šli v malo pasjo šolo kjer sva se srečali s terapevtskim parom Silvo in njeno Kubo. Od takrat sem vedela, da bova nekoč z Laylo postali Tački. Ker je bila prava psička za delo z ljudmi in sem si zelo želela, da bi lahko imela psa s seboj v službi. Po nekaj letih učenja se mi je želja uresničila.

Kot terapevtski par sva enkrat tedensko obiskali Center za starejše občane v Luciji, kjer sem tudi zaposlena. Layla je zelo rada delala z uporabniki in delila svojo energijo med vsemi v skupini pa tudi zaposlenimi v domu.

Dvakrat letno sva obiskali tudi vrtec Sečovlje. Ti obiski so bili posebno doživetje, saj je Layla oboževala otroke in bila rada v njihovi družbi. Mnogi so z njeno pomočjo premagali strah pred psom, saj se jim je znala približati, bila pa je tudi mojstrica trikov, ki so otroke še posebej nasmejali. Znali sva pričarati prijazno in prijetno vzdušje.

Layla je imela mnogo talentov. Med drugimi je ob moji spremljavi na ustno harmoniko tudi pela. S petjem smo skoraj vsako uro zaključili naše druženje tako s starostniki kot otroci.

Zaradi bolezni je Layla prehitro odšla. Podarila nam je deset nepozabnih let. Bila je čudovita psička in bo za vedno ostala v naših srcih.

Vendi Rupnik

Kimiju v slovo

Telefonski klic, ki mi je za skoraj 10 let spremenil življenje. "Irina, imam psička, katerega dam tebi ali nikomur," me je poklicala vzrediteljica japonskih chinov in bivša Tačka Maja. Seveda sem takoj sedla v avto in odšla pogledati kakšnega psička mi je namenila Maja. Čakala me je majhna puhasta kepica, slepa na eno oko. Odnesla sem novega družinskega člana domov, kjer sta ga čakala "dr. Oli" in Šetlandska ovčarka Peggy. Oli je imel že hude težave s popuščanjem srca in je pri Tačkah delal samo še polovični delovni čas.

Takoj prve dni v novem domu se je začelo strogo učenje. Oli je vedel, da se mu čas izteka in je hotel svoje bogato znanje in izkušnje prenesti na Kimija. Dva meseca po prihodu Kimija je umrl. Med delom s Kimijem sem opazila, da je marsikaj znal, čeprav ga jaz tega nisem učila. Jaz sem potem le še nadaljevala že začeto Olijevo učenje. In tako je Kimi postal Tačka.

Začel je v DU Vrhnika in VDC. Opazila sem, da veliko raje dela z odraslimi in otroci s posebnimi potrebami. V Pediatrični kliniki v Ljubljani je tri leta delal na kirurškem oddelku. Tu so se nama rojevale najlepše zgodbe in nemalo solz je priteklo po licih medicinskih sester, staršev in zdravnikov. Ko sva šla po hodniku, je Kimi pogledal v vsako sobo posebej, "preštel" otroke, v igralnici na koncu hodnika pregledal risbice, ki so jih otroci narisali zanj.

Prepotovala sva kar velik del Slovenije od Divače, Postojne, Rakitne, Ljubljane, Sevnice, Studenca, Novega mesta in Črnomlja.

Kimi ni znal veliko trikov, ker z enim očesom ni takega pogleda kot z obema, zato pa je rad zapel kratko pesmico, plesal z otroki in odraslimi, delil petke in poljubčke, masiral, zadnje leto pa je najraje poslušal otroke v Knjižnici Črnomelj, saj mu niso zamerili, če je vmes tudi malce zadremal.

Kot vsaka lepa zgodba ima tudi najina konec. Ob vsakem slovesu mojih ljubljenčkov se sprašujem, zakaj imajo tako kratko življenje. Pa vendar bo Olijevo in Kimijevo življenje in njuno delo pri Tačkah vedno v mojih mislih in srcu. Tolaži me misel, da ima Kimi tam zadaj za mavrico veliko pasjih prijateljev, s katerimi je delal, se srečeval in igral ob naših srečanjih.

Hvala vsem, ki ste ga imeli radi.
Irina Telban

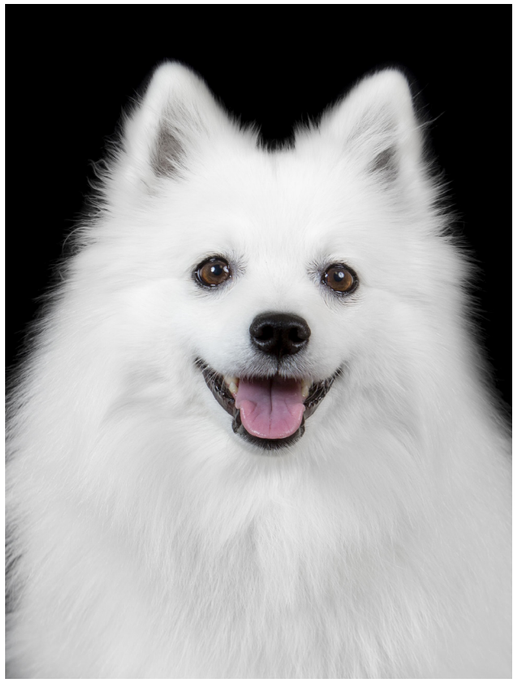

DIVA, 16.3.2010 – 15.9.2023

Draga Diva, ko sva te s Tino pred dobrimi 13 leti pripeljali domov, še nisem vedela, da boš že kmalu nastopala na razstavah psov. Navkljub temu, da si prejemala najvišje možne ocene, naju le-te niso osrečevale. Iskala sem druge možnosti, katerih pomemben del bi bila lahko tudi ti – izkazalo se je, da si bila celo najpomembnejši. Pot naju je vodila k Tačkam pomagačkam. Pri njih si bila polnih deset let, v katerih si naredila zavidljivo kariero. V dokaz so desetine zapisov ob tvojem dokončnem slovesu.

Tačke pomagačke so o tebi med drugim zapisale: »Diva je bila v dolgoletni karieri dejavna v DSO Bokalce, v DU Vrhnika, v VDC Vrhnika, v Vzgojnem zavodu Planina, v Knjižnici Šiška, na OŠ Prežihovega Voranca, na OŠ 8. talcev v Logatcu, na OŠ Ledina in še marsikje. Opravila je na stotine prostovoljskih ur. V spominu nam bo ostala kot vedno urejena puhasta dama, medijska zvezda in legenda terapevtskega dela s psom, ki je s svojim velikim srcem, nežnostjo, potrpežljivostjo in puhasto prezenco mnogim polepšala dan in se za vedno vtisnila v njihova življenja.«

Helena Kokot je o tebi zapisala: »Draga Diva, za vedno boš del mene in mnogih otrok, učiteljev in staršev na OŠ P. Voranc. Z nami si preživela veliko dragocenih in nepozabnih trenutkov. S svo-

jim puhastim, mehkim, snežno belim kožuhom, si nudila zavetje nemirnim, zaskrbljenim, prestrašenim, ljubečim dlanem. Z našpičenimi ušeski si prisluhnila zgodbam, radovedno in potrpežljivo, vsakič znova, celih devet let. Z nami si borbala skozi črke in številke, zapletene besede in račune, naloge, ki bi se jih brez tebe marsikateri otrok le s težavo lotil. S tabo je bilo vse lažje. Pogledala si nalogo in se zazrla v otroške oči s svojim radovednim, milim pogledom in delo je steklo. Znala si pomiriti še tako nemirne otroške duše. Razumela si jih.«

Diva, vzela te nam je kruta bolezen. Od prvega dne sva bili vedno in povsod skupaj. Pogosto si bila z mano tudi tam, kamor drugim vstop ni bil dovoljen. Povsod si bila ljubljenka. Prvi odziv na tebe je bil, kako si lepa. Pogosto so rekli: »Ne bi imel/a psa, ampak tebe pa bi.« Ob tvojem slovesu je nekdo še zapisal: »Diva je delala iz ljubezni, šla je v ljubezen in ostala bo z nami z ljubeznijo.«

Ljuba bela medvedka, naj te greje in boža moje naročje, iz katerega si v navzočnosti Tine in Damjana stekla na mavrične poljane. Vem, da bodo iz tvojega pepela zrastle rožice na domači zelenici. Vsaka bo del tebe.

Slavica Mrkun

Thoolen
Foundation
Vaduz

VETERINARSKE AMBULANTE IN CENTRI

Ljubljanska regija:
• Prva – K Klinika za male živali d.o.o., Gorkičeva 6, 1000 Ljubljana
• MOJ VET, klinika za male živali, Celovška c. 258, 1000 Ljubljana
• LESDOG, Devinska 2 D, Ljubljana, mag. Peter Levstek, dr. vet. med.; kontakt za prijave: 041 63
16 16.

Notranjska regija:
• Veterinarski center, Mateja PLEVNIK s.p., Tovarniška cesta 10, 1370 Logatec

Severovzhodna regija:
• Klinika za male živali Maribor, Osojnikova ul. 10, 2000 Maribor
• Šaleška veterina d.o.o., Cesta talcev 35, 3320 Velenje, tel 03 8911 146

Gorenjska regija:
• Vet Klinika Lesce d.o.o., Alpska cesta 49, 4248 Lesce
• Capriola veterinarstvo, d. o. o., Zapuže 3a, 4275 Begunje na Gorenjskem

Novogoriška regija:
• Veterinarska ambulanta Vipava Ivan Princes s.p., Gradiška c. 10, 5271 Vipava
• Veterina Gorica d.o.o., Pri hrastu 18, 5000 Nova Gorica
• LOVETerina, Ozana Leban s.p., Prvačina 48, 5297 Prvačina
• Obuti Taček, Veterinarska ambulanta Miren, Jana Zavrtanik s.p., Miren 13, 5291 Miren-Kostanjevica

Obalnokraška regija:
• Ambulanta za male živali LARA, Lara Kralj, Trgovska ulica 4, 6310 Izola
• Vetris veterinarska ambulanta d.o.o., Ulica IV. armije 19, 6250 Ilirska Bistrica
• Veterinarski center Elbivet d.o.o., Manžan 73, 6000 Koper
• Veterinarska postaja Postojna, d. o. o. , Gregorčičev drevored 21, 6230 Postojna
• Veterinarska ambulanta Izola - Dobrava 1c, 6310 Izola

Dolenjska regija:
• Veterina Novo mesto d.o.o., Šmarješka cesta 2, 8000 Novo mesto
• A + vet veterinarska ambulanta d.o.o., Markljeva ul. 2A, 8000 Novo mesto
• Veterinarska postaja Sevnica, Cesta na Grad 14A, 8290 Sevnica

ZAHVALA ZA SLEDI

Slovensko društvo za terapijo s pomočjo psov Tačke pomagačke se iskreno zahvaljuje sponzorjem in donatorjem, ki nam pomagajo ustvarjati lepši dan otrokom, starostnikom in drugim ranljivim skupinam in posameznikom.
Prav posebej smo hvaležni farmacevtski družbi Lek, Zavarovalnici Triglav, podjetju Arctur in fundaciji Thoolen Fundation Vaduz.
Nadvse smo hvaležni fotografinji Maji Lesar – ML. Photography, ki se nesebično angažira pri fotografiranju naših terapevtskih kužkov.
Zahvala vsem posameznikom, ki nam namenijo del dohodnine!
Zahvala vsem vpletenim v soustvarjanje revije Sledi in koledarja!
Zahvala vsem terapevtskim parom našega društva, še prav posebej tistim, ki opravijo nešteto ostalih ur – poleg terapevtskih – za nemoteno delovanje društvenega ustroja.

Namenite nam del dohodnine:

Ime oz. naziv upravičenca	Davčna številka	Odstotek (%)
Slovensko društvo za terapije s pomočjo psov Tačke Pomagačke	82939896	1

Veliko zavarovanje za male živali.

Enostavna sklenitev prek spleta.

triglav

Vse bo v redu.
triglav.si

Vsak med nami je edinstven.

Sprejemati in spoštovati želimo posebnosti, drugačne sposobnosti in izkušnje vsakogar med nami.

Skozi raznolikost gradimo zavezništva in si prizadevamo za odpravo vseh oblik diskriminacije. Ustvarjamo vključujoče delovno okolje, v katerem smo lahko najboljši in zvesti sami sebi. In še naprej skupaj premikamo meje znanosti ter medicine.

lek
član skupine Sandoz

ZVEZA ZA ŠPORT INVALIDOV SLOVENIJE
SLOVENSKI PARALIMPIJSKI KOMITE

št. 16
november 2023
ISSN 1855-6167

Slovensko društvo za terapijo s pomočjo psov
Tačke pomagačke